

moteris

1964

5 rugsėjis
spalis

T U R I N Y S

Sesuo M. Paulė	Marija motinos gyvenime	2
William Shakespeare	Septyni žmogaus amžiai	4
B. Kleizaitė-Kerbelienė	Geriausias pasaulyje teatro kūrėjas — William Shakespeare	5
L. Dambriūnas	Lietuvybės išlaikymas išeivijoje	8
Emilija Čekienė	Atostogos be plano	11
D. Mickutė-Mitkienė	Mažajai gėlelei (eil.)	14
Nerima Narutė	Takeliai (eil.)	14
• Vaiko auklėjimas	D. Petrutytė — Gamtos reikšmė auklėjime	15
• Šeima ir mokykla	Apie vaikų linkimus nusikalsti	16
	K. Kubilienė — Meninis vaiko išsireiškimas piešiniuose	17
• Organizacinė veikla		19
• Moterys pasaulyje		21
	Jaqueline Kennedy Išpūdžiai iš Newfoundlando	24
• Lietuvoje	Veda I. Kairienė	25
• Mažų pasaulis	Veda A. Rusinienė	27
• Šeimininkių kampelis		28
• Laiškai		

ILIUSTRACIJOS

A. Navickaitė	Obuolių skynimas	1
Murillo	Nekaltas Prasidėjimas	3
	William Shakespeare, jo dramų ir gimtojo namo graviūros	4
	William Shakespeareo dramų ir te- atro graviūros	6, 7
E. Gaputytė	Sahra — (byro)	8
E. Gaputytė	Prieš audrą — (conté)	12
E. Gaputytė	Vaizdas prie Zennor	13
L. Stapulionienė	Jūratė ir Kastytis—sienos dekoracija	14

“MOTERIS” Lietuvių Moterų Žurnalas Nr. 5 (41) 1964 m.
Leidėjos: Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija.
Vyr. redaktorė: Izabelė Matusevičiūtė.
Administratorė: Bronė Pabedinskienė.

Redakcijos ir administracijos adresas: 57 Sylvan Ave., Toronto 4, Ontario. Spaudė “Žiburių”
Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Viršelis ir meninė priežiūra N. Kulpavičienės. Atskiro
numerio kaina 75 ct. Prenumerata metams \$4.00.

“MOTERIS”, Lithuanian Women's Magazine. 1964 No. 5 (41).
Printed by “The Lights” Printing and Publishing Co. Limited in Toronto. Single copy 75 c.

moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1964

Nr. 5 (41)

SIEMET SUKANKA 15 METŲ, KAI LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA, LIETUVOJE SKAIČIAVUSI SAVO NARES TŪKSTANČIAIS, TOKIA RYŠKI, KILNI, TAIP ARTIMA KIEKVIENOS LIETUVĖS ŠIRDŽIAI, BUVO ATGAIVINTA KANADOS ŽEMĖJE.

ŠIŲ METŲ LAPKRIČIO 28 IR 29 DIENOMIS ĮVYKS JAU PENKTASIS ŠIOS ATGAIVINTOSIOS DRAUGIJOS SUVAŽIAVIMAS TORONTE.

“MOTERS” LEIDĖJOS, REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA NUOŠIRDŽIAI SVEIKINA ŠĮ SUVAŽIAVIMĄ, KURIS, PERŽVELGĖS PENKIOLIKOS METŲ PRAEITIES TAKUS, NUTIES GAIRĖS ATEITIES ŽYGIAMS. TEGUL ŠIS SUVAŽIAVIMAS VYKSTA TIKROJE TAIKOS, TIESOS IR MEILĖS DVASIOJE, TEGUL JŪSŲ SPRENDIMAI IR ATEITIES DARBŲ PLANAI BŪNA PILNI TOS ŠILUMOS, KURI TIRPDO IŠDIDUMO LEDUS ŽMOGAUS ŠIRDYJE!

MARIJA MOTINOS GYVENIME

SESUO M. PAULĖ

Nekalto Prasidėjimo privilegija

Nekalto Prasidėjimo šventė mums primena tą visos žmonijos begalinio ilgesio aušrą — tą ruošą ateisiančiam Išganytojui sutikti. Tam momentui apibūdinti poetai randa daug gražių palyginimų: brėkstanti aušra, tyriausia vandens lėlija. Mums lietuviams gal artimiausias raratų žvakės simbolis, nes begalinėje žmonių dvasios tamsoje pradedama nuostabi siela, kurioje ypatingu būdu trykšta Švč. Trejybės šviesa.

Nekalto Prasidėjimo paslaptis yra nuostabi. Juk Viešpaties planuose nieko nėra be tikslo. Ir ši privilegija Marijai duota, kad ji prisitartintų prie Dievo ir Jį atneštų žmonėms. Raratų šv. Mišių gradualas klausia 23 psalmės žodžiais: „Kas žengs į Viešpaties kalną? — Tas, kieno rankos nekaltos ir širdis nesutepyta“. Taip Marija buvo skirta prisitartinti prie Dievo ir Jį nešioti savyje.

Gal kartais, mąstant apie nuostabią Marijos Nekalto Prasidėjimo privilegiją, mums kyla tartum gailestis ir liūdesys, kad mes to neturime. Tiesa, neturime ir niekad neturėsime Nekalto Prasidėjimo privilegijos, tačiau privilegiją Dievą nešioti savyje kiekvienas gauna per krikštą. Dievo gyvenimas mums yra neįjuntamas, neapčiuopiamas, bet tikras. Manau, jog ir Marija savo Nekalto Prasidėjimo iš pradžių pilnai nesuprato, nežinojo kam ji skirta. Tačiau Nekaltas Prasidėjimas paruošė ją jos gyvenimo misijai. Taip ir mūsų gyvenimas ir atgimimas per krikštą yra mums duota privilegija ir kartu pareiga atlikti savo misiją gyvenime, nors dažnai mes, kaip ir Marija savo gyvenimo pradžioje, tos misijos negalime suprasti.

Apieškinimas

Arkangelo Gabrielio Apieškinimas Marijos gyvenime buvo pirmas sąmoningas Marijos susitikimas su savo misija. Tuo momentu Marija atsistoja tiesioginiame apsisprendimo momente. Jai pačiai buvo atidengta nuostabi jos sielos būseną: „malonės pilnoji“. Marija nebuvo verčiama imtis šios misijos; ji buvo tik kviečiama, ir archangelas jos klausė, ar ji sutiks būti Išganytojo Motina. Koks nuostabus Viešpaties veikimas ir koks žmogaus laisvės pagerbimas. Marijos lūpose suskamba tas nuostabus, paprastas, gilus žodis „fiat“ — „tebūnie“ ir Dievas tampa žmogumi.

Taip ir mūsų kiekvienos gyvenime buvo tas svarbus apsisprendimo momentas. Tikiuosi, mes kiekviena pasakėme „fiat“ Viešpaties planams. Jūs pasirinkote moterystę-motinystę, kuri yra tokia nuostabi Dievo planuose. Kaikurie teologai teigia, kad Marija turėjo suprasti, jog Išganytojo laukia kančia, tuo pačiu kančia laukia ir jos, nes kai kančia sūnus, kančia ir motina. Išties, mūsų kiekvienos gyvenimas yra kančia, tik ji turėtų būti išperkamoji kančia.

Simeono pranašystė

Jeigu Marija ištardama „fiat“ ir būtų nesupratusi, jog jos Sūnus bus kančios vyras, tai jai neteko ilgai laukti tos žinios. Juk Simeono pranašystė aiškiai sa-

kė: „Štai šis pastatytas nupuolimui ir atsikėlimui daugelio Izraelyje ir kaip ženklas, kuriam bus prieštaraujama. Ir tavo pačios sielą pervers kalavijas, kad būtų atidengtos daugelio širdžių paslaptys“. (Luko 2; 34-35) Ar ne daugelio motinų širdys pervertos dėl jų vaikų, nes juk nė vienas, kurs gimsta iš motinos, nėra tobulas. Daugeliui motinų nėra žinoma jų vaikų ateitis, tačiau jos, bent palaimos momentais gali savo kūdikį apsupti gražiausiais planais, svajonėmis. Marijai aiškiai buvo nurodyta kančia ir, manau, toji kančia buvo nurodyta tam, kad Marija stiprintų kenčiančių motinų širdis ir kad motinos nebijotų jai savo širdžių paslaptis atverti.

Atradimas šventykloje

Berods lietuviškas priežodis sako, kad mažas vaikas spaudžia motinos kelius, o suaugęs širdį. Tačiau, turbūt, sunkiausias motinai jaunuolio brendimo laikotarpis, kada vaikai tartum primena savo tėvams, jog jie gyvena ne jiems, o Dievo planams vykdyti. Ir čia randame paralelę Marijos ir Jos Kūdikio gyvenime. Pradėjęs bręsti Jėzus pasilieka Jeruzalėje ir paklaustas, kodėl taip padarė, atsako: „Ar Jūs nežinote, kad man reikia būti tuose dalykuose, kurie yra mano Tėvo“ (Luko 2:49).

Kiekvienas žmogus turi eiti ten, kur jį Dievo dalykai šaukia. Ir tėvai, nors skaudėtų širdis, turi neprieštarauti, priešingai — padėti išsiaiškinti, kiek tai galima, kad vaikas įvykdytų Dievo valią ir savo gyvenimo misiją.

Kanos vestuvės

Po ilgų tylos metų, mes sutinkame Jėzų ir Mariją Kanos vestuvėse. Jėzus jau išskridęs iš šeimos lizdo, apaštalauja. Marija, užauginus Jėzų, neužsidaro viena sau, nesigrauzia likusi našlė ir vienturtį Sūnų išleidusi į Viešpaties tarnybą. Ji dabar daugiau turi laisvo laiko ir skiria geriems darbams. Štai ją ir matome, išėjusią pagelbėti neturtingųjų vestuvėse. Ji talkina jaunavedžiams savo apdairumu, taktu, o ypač pasitikėdama Dievu. Yra daug dalykų, kur žmogus pats vienas negalėtų nieko padaryti. Jaunosios šeimos net nesuvokia, kas jom gresia. Ir čia motinos, kaip Marija, gali veikti — ir Marijos pavyzdžio padąsintos, gali prašyti Dievą pagalbos jaunoms šeimoms. Argi ne Marijos prašomas, Kristus padarė pirmąjį stebuklą, vandenį paversdamas vynu? Tikrai manau, jog Dievas daug daugiau stebuklų padaro moterims, nes jos turi daugiau drąsos atvirai pasitikėti Dievu. Tuose stebukuose moteris dažnai lieka nematoma, kaip kad niekas nepastebėjo Marijos interpeliacijos Kanos vestuvėse.

Viešasis Sūnaus gyvenimas

Nieko beveik negirdima apie Mariją Kristaus viešajame gyvenime. Tas tarpsnis — tai jos Sūnaus garbės metai. Marija tik Jį seka mintimis ir širdimi iš tolo. Kristus nebepriklauso Marijai, bet kitiems. Tai momentas, kada motina išleidžia savo vaikus iš šeimos židinio. Ji nebeturi teisės į vaikus, nes jie at-

MURILLO 1618 — 1682

lieka savo misiją, kuri motinai gal nesuprantama. Todėl tenka tik stebėti iš tolo ir prašyti jiems dangaus palaimos ir šviesos, kad geriau įvykdytų Dievo valią.

Kas gali apsaityti Marijos skausmą po kryžiumi? To skausmo šešėlis yra kiekviena motina, stovinti prie savo mirštančio vaiko, prie vaiko karsto, ir tam nėra žodžių. Tenka tik kartu su Marija skausmo tyloje lenktis Viešpaties planams...

Prisikėlusio Kristaus džiaugsme neišryškėjo Jo Motina. Galbūt dėlto, kad žemiškom motinom tokio momento niekad nebus.

Marijos vienuma

Marija liko vieną vieną, nors Kristus ją ir patikėjo apaštalui Jonui, Marijos širdis ilgėjosi mirties, kad galėtų susijungti su savo juo Sūnumi. Neretai tenka sutikti motinų, kurios norėtų būti už amžinybės slenksčio. Bet stebėkim toliau Mariją, nes jos misija dar nebuvo baigta. Ji turėjo padėti apaštalams kurti Kristaus Bažnyčią. Statistikos rodo, kad moterys paprastai ilgiau gyvena, galbūt dėl to, kad jų misija — kam nors padėti — visados daug ilgiau užtrunka. Moteris visada randa ar galėtų rasti kam ji

dar būtų reikalinga ir naudinga. Toji pagalba dažnai būna tyli ir nepastebėta — ir tik jai mirus pastebima, kokia lieka tuštuma.

Marijos mirtis

Marijos mirtis buvo ramus užmigimas. Viskas, ką uždėjo Nekalto Prasidėjimo privilegija, atlikta Sūnaus šešėlyje. Ir atpildas jai buvo tas, kad Kristus ją paima su kūnu pas save. Ir mes turėtume taip gyventi, kad mirties akimirkoje galėtume Viešpačiui pasakyti — atlikta...

Bandžiau pereiti širdies mintimis per Marijos gyvenimą. Žiūrėkite, argi taip jau sunku nuolat bendrauti su Marija, kad jos gyvenimas kiekvienam mūsų gyvenimo momentui teiktų stiprybės, paskatinimo ir šviestų idealų? Atrodo, jog Marija nieko nepadarė nepaprasto gyvendama, taip kaip ir mes gal nieko nepaprasto nepadarysime. Bet ji padarė daug, nes mokėjo kiekvieną momentą gyventi Dievui.

Užbaigai gal pravers šie jaunos poetės žodžiai:

*Marija,
Kaip drįsčiau pakelti
akis į Augščiausiąjį,
Jeigu Tu —*

*Moteris, kaip aš —
nestovėtum balta
skaisti prieš Jį...*

SEPTYNI ŽMOGAUS AMŽIAI

Pasaulis — tai scena.

Ir mes visi — tik aktoriai šioje scenoj.

Paskirta: čia įžengt, o čia išnykt.

Ir kiekvienam vaidinti eilę rolių.

Veiksmas — septyni amžiai. — Kūdikėlis,

Pirmiausia, kurs kažką vėblena

Ir seilėja ant auklės rankų. — Mokinys

Zirzeklis. Rytą nušveistas snukutis,

O patsai su kuprinaite į mokyklą

Vos pašliaužia, lyg sraigė. — Štai, meilužis:

Kaip krosnis dūsauja ir kepa balades

Skausmingas apie antakius gražiausios.

Tada — karys: ūsuotas, tartum tigras,

Keiksmų keisčiausių pilnas ir ūmus,

Garbės ištroškęs, susigrumti greitas.

Jam šlovė burbulo užvis brangesnė —

Patrankos vamzdy jis dar kunkuliuos.

Paskum — teisėjas: apvalus pilvukas

Viščiuko gero prikimštas, o žvilgsnis —

Nuožmus. Su savo barzdžiuke rimta

Jis beria išmintis žilos senovės

Ir pavyzdžius naujausius. Taip jisai

Vaidina rolę. O jau šeštas amžius —

Sukempęs seneliokas, su šlepetėm,

Su akiniais ant nosies ir apdribeš.

Naujų dienų rūbelis — per platus

Pasaulis jo sudžiūvusiom šlaunim.

Ir balsas — vakar vyriškas, galingas —

Prie vaiko dūdos vėl sugrįžta: unkščia

Ir švokščia pro dantis... Ir pagaliau,

Štai, paskutinis veiksmas, kurs užbaigia

Šią įvykiais tokią turtingą dramą:

Antroji kūdikystė. Užmarštis.

Nei skonio, nei akių, dantų... ničnieko.

Iš "As You Like it"

Vertė J. BLEKAITIS

GARSIAUSIAS PASAULYJE TEATRO KŪRĖJAS

WILLIAM SHAKESPEARE

(Jo 400 metų gimimo sukakčiai paminėti)

BEATRICĖ KLEIZAITĖ - KERBELIENĖ

Apie Shakespeareo pirmuosius ryšius su teatru bei jo paties asmenį nedaug tikslų žinių turima. Pagal parapijos registraciją Stratford-upon-Avon filius *Johannes Shakespeare* buvo pakrikštytas 1564 m. balandžio mėn. 26 d. šv. Jurgio šventėje.

Shakespeare teturėjo 18 metų, žengdamas rimto vyro žingsnį į vedybas. Daug yra spėliojimų ir įtarimų, kieno iniciatyva, gal suvedžiojimu, tai įvyko. Shakespeareo sužadėtinė Anne Hathaway, kaimyninio ūkininko duktė, buvo 8-riais metais už jį vyresnė. Pas Worcester vyskupą yra draugų pasirašytas pareiškimas gauti leidimui Shakespeareo ir Anne vedyboms anksčiau nustatyto laiko, nes, laukiant ilgiau, būtų atėjęs adventas, kurio metu vedybos buvo draudžiamos iki sausio mėn. vidurio. Gi jungtinių reikalas buvo nedelstinas. Vyskupas leidimą davęs, bet jaunieji susituokė ne Stradforde, bet kitur, nežinomoje, spėjama, katalikų bažnyčioje.

Šešioms mėnesiams praėjus, gimė pirmoji duktė Susanna, netrukus ir dvynukai Hamnet ir Judith. Po to duomenys apie Shakespeareą Stratforde nutrūksta. Jis, palikęs šeimą, išvyksta į Londoną, kuriame išgyvena 25-rius metus, ir tada vėl grįžta savo gimtinėn, kur netrukus miršta. Šie faktai nerodo, kad jo vedybinis gyvenimas būtų buvęs malonus.

Shakespeareas Londonan atvyko apie 1587-88 metus ir tenai pragyveno visą savo darbiningą laikotarpį. Londono gyventojų šakotas profesinis gyvenimas ir jų malonumai darė įtakos Shakespeareui ir nuspallino visą jo ateitį ir teatrinę kūrybą. Kaimo jaunuolis prisitaikė prie didmiesčio gyvenimo, įsiliejo į jo bangą ir leidosi srovės nešamas.

Jis turėjo laimę savo teatrinio darbo sąlygose. Visą savo gyvenimą tedirbo tik su viena teatro grupe, tuo laiku geriausia Londone, jai vienai terašė, jo veikalai buvo gerai pastatomi ir publikos mėgiami, todėl ir piniginiu atžvilgiu jis vertėsi geriau, negu kitas kuris tų laikų rašytojas. R. Greene pavydžiame puolime randame vertingos informacijos, kur matome, jog jau 1592 m. Shakespeareo pasisekimas, kaip dramaturgo, buvo pakankamai didelis, kad keltų pavydą vienam tuo metu taipgi didelį pasisekimą turėjusiam varžovui, antra, tai rodo, kad Shakespeareas jau buvo puikus aktorius; trečia, kad Shakespeareas turėjo draugų įžymių žmonių tarpe.

Venus ir *Adonis* 1593 ir *Lucrece* 1594 m. išleidimas jo, kaip rašytojo, vardą dar augščiau iškėlė. Gi eilėraščių dedikacija jaunam grafui iš Southampton patvirtina, kad Shakespeareas turėjo įžymių draugų. Kiek vėliau jo vardą randame drauge su garsiuju aktoriu Kemp ir Burbage vardais lordo Chamberlaino vyrų trupėje, vaidinusiųjų karalienei Kalėdų šventėse 1594 m. Shakespeareas tuo metu tebuvo 30 metų. Jo karjeros kelias Londone buvo nuostabus.

Shakespeareas yra pripažintas pasaulyje geriausiu dramų rašytoju. Jo sukurtieji vyrai ir moterys tebegyvena mūsų atmintyje: Othello ir Desdemona, Romeo ir Julieta, Macbethas, Hamletas, Marcus Brutus ar Karalius Learas yra gyvesni, negu dauguma

žmonių vaikščiojančių, gyvenančių ir kasdien sutinkamų gatvėje. Shakespeareas pasako apie žmogų nepalyginamai daugiau, negu kuris kitas rašytojas. Jis atskleidžia žmogaus gyvenimą visokiose apraiškose, parodo jo nuotaikas, jausmus ir aistras, parodo žmogų skausme ir džiaugsme, pavyde ir keršte, meilėje ir beprotystėje. Shakespeareo mintys, kaip lanka, pilna puikių žiedų, kuriuos mums visiems leista skintis ir grožėtis. Jisai taip mokėjo sukurti nemirštamą dramą, kad ji pergyventų stiliaus bei teatro madų pasikeitimus. Jo veikalai ir šiandien gyvi, jie yra netik universalūs, bet ir belaikiai.

Shakespeareas nebuvo apgalvojęs, apsvarstęs bei sąmoningas rašto žmogus, jis nekūrė tam, kad prisidėtų prie pasaulio literatūros lobyno, jis nepuositelėjo minties, kad jo darbai būtų skirti amžiams. Išskyrus tai, kad jis savo jaunystėje yra sukūręs eilėraščių ir sonetų, Shakespeareas, atrodo, visai nesidomėjo rašytojo garbe. Jis buvo aktorius, teatro dailininkas ir dramaturgas, mažą dėmesio kreipė į tai, kas iš jo veikalų pasidarys jam mirus. Shakespeareas nebuvo rašytojas be priekaištų, jo raštuose gausu gramatikos klaidų. Ir tai dalinai dėlto, kad jo išsilavinimas nebuvo augsto lygio, gi iš dalies ir dėl to, kad jis rašydavo paskubomis. Jis rašė savo veikalus scenai, ne skaitymui. Shakespeareas nebuvo nė originalių siužetų išradėjas. Ką šiandien mes laikome plagiatu ir literatūrine vagyste, negarbingu dalyku, Shakespeareas, kaip ir daugelis jo bendralikių rašytojų, visa tai laisvai naudojo, nejausdamas jokių skrupulų. Kuone visi jo scenos veikalai primena senuosius dramų kūrinius, istorines knygas ar anglų kalbon verstas apysakas iš italų bei graikų literatūros. Pvz., *Juliaus Cesario* ne vien tik siužetas, bet ištisos scenos kuone pažodžiui paimtos iš Plutarcho. Kiekvienas jo didžiųjų dramų veikalų siužetas buvo skolintas iš kurio nors anksčiau rašytojo.

Žiūrėdami į visa tai, galėtume stebėtis, kaip žmogus, nekreipęs dėmesio į rašymo meną, yra laikomas didžiausiu dramaturgu ir kūrybiniu genijum. Kaip žmogus, nebuvęs mąstytoju, šiandien yra kartojamas, cituojamas filosofų ir teologų, žmogus, nesiekęs gerinti žmonijos moralės, yra nuolat kartojamas mokytojų lūpomis, kunigų bei kitų, dirbančių žmonijos gerovei. Kame yra šios mįslės raktas? Kaip ją atspėti? Atsakymas nėra sunkus. Shakespeareas kūrė geriau, negu jis pats žinojo. Kaip ir kiti bet kurios gyvenimo srities vyrai, kuriuos šiandien vadiname didžiais, ir šis aktorius - dramaturgas nesąmoningai pasiekė ir laimėjo nepalyginamai daugiau, negu to laiko atliktas darbas buvo užtikrinęs. Kaip jaunas Saulius, išėjęs į ieškoti tėvo asilų, rado valdovo vainiką, kaip Kristupas Kolumbas, išplaukęs su mintimi rasti kelią į Rytus — Indijon, atrado Naująjį Pasaulį, taip panašiai atsitiko ir Shakespeareui. Jis rašė grubiam Londono teatrui, o laimėjo žiūrovų mintis visiems amžiams. To jis pasiekė, gal net pats nežinodamas, kad savyje turi nepaprastai augštą ekspresijos galią.

Jis nuvokė kaip rašyti, semtis mędžiagoš šurandant

įkvėpimo Graikijos ir Romos, Italijos, Ispanijos ir Prancūzijos, senosios Britanijos ar naujosios Anglijos praeityje. Kaip jaunas Murillo išmoko piešti bemašydamas dažus, Shakespeareas įgavo augštąjį literatūros meno supratimą, betaisydamas ir beredaguodamas blankias apysakas, pritaikant jas scenos reikalavimams. Kaip genijui būdinga, Shakespeareas buvo darbštus ir gausus savo darbo vaisiais, rašydamas veikalus, kurie vienas po kito krito iš po jo nepavargstančios plunksnos. Dirbdamas jis išmoko, įgavo įgudimo, meistriškumo, artistinio pajūčio ir kantrybės.

Dramaturgo saviraiška įrodoma jo sugebėjime išgilinti į veikėjo charakterį, galvoti jo mintimis, jausti jo jausmais ir žvelgti į gyvenimą vaizduojamo charakterio akimis. Shakespeareo saviraiška yra tuo įdomi, kad jis meniškai moka paslėpti savąjį aš. Keatso poemose mes randame tikrąjį Keats. *Manfrede* atpažįstame Byroną, *Mackbethe* mes tematome nuodėmingąjį Thane of Cawdor ir jo nepajudinamą ryžtingą žmoną, *Hamlete* randame vaizdingąjį Danijos prinčą, jo silpnąvalę motiną bei gašlųjį dėdę, *Othello* vėl matome niekšingąjį Iago, suklaidintą maurą, ir nekaltą Desdemoną. Shakespeareas mums leidžia pažinti begales sielų, bet jose mes negalime sugauti net užuominos paties autoriaus asmenybės.

Nemaža ginčų ir visokių prielaidų yra sukėlusios abejonės, ar ištikrųjų Shakespeareas yra jam priskiriamųjų kūrinių autorius. Esama tokių vertintojų, kurie nori jo kūrinius priskirti Marlonoe, Sir Walter Raleigh, Anthony Beacon ar jo garsiajam broliui Francis, o taipgi visai eilei aristokratų, net karalienei Elzbietai. Visa tai daroma daugiausia iš snobiškumo, orus anglas negali patikėti, kad paprastas provincijos vaikinai, net gimnazijos nebaigęs, sukurtų tokius nemirtingus kūrinius, o ypač nebūdamas augštojo luomo žmogumi. Snobų nuomone, tai tegalėjo padaryti vien mėlyno kraujo, bent jau augšto išsilavinimo žmonės, turintieji Oxfordo ar Cambridge magistro laipsnius. Šitos problemos visai nebuvo pirmaisiais trim šimtmečiais po Shakespeareo mirties. Jis be jokių abejonių tada buvo pripažintas savo kūrinių autoriumi.

Studijuojant Shakespeareo veikalus, aiškiai matyti, jog jie buvo rašyti žmogaus, puikiai nusimanančio apie patį teatrą ir jo problemas. Shakespeareas, kaip rašytojas Robert Greene pasipiktindamas jį vadino, buvo scenos "Johannes factotum". Nė vienas iš minėtų aristokratų apie teatrą daug ką nenusimanė ir nė vienas iš Elzbietos laikų dramaturgų neteko būti taip tampo su teatru surištam, kaip Shakespeareui. Pagaliau, palyginus vien raštus, kad ir to paties Beacon *Essay on Love*, būtų neįtikėtina, kad tas pats žmogus galėtų parašyti *Romeo ir Juliet*.

Maža tikslų žinių teturime apie Shakespeareo gyvenimą, nežinome, kad tūkstančiai knygų apie jį parašyta. Nėra likę nė laiškų, nei užrašų, darytų paties Shakespeareo, išskyrus 6 parašus, kurių keturiuose net pavardė nevienodai raidžiuojama.

Shakespeareo yra palikę 37 veikalai; iš jų 18 buvo atspausdinta dar jam gyvam esant, ir tik *Pericles*, manoma, parašytas bendradarbiaujant su vienu iš jo kolegų. Kiti veikalai spaudoje pasirodė 1622 m.

Shakespeareas niekada nerašė veikalų, galvodamas apie jų atspausdinimą. Jis netgi jų nelaikė literatūra. Mes šiandien žinotume tik pusę to, ir tai menkesnių jo veikalų, jei ne du jo bičiuliai aktorai John Hemige ir Henry Condell, kurie surinko likusius rankraščius bei jau atspausdintus veikalus ir 1623 metais išleido *The Works of William Shakespeare*. Šis leidinys yra vadinamas *Pirmuoju Folio*.

Yra įprasta jo darbus dalinti į 4 laikotarpius: I bandomasis, mokymosi laikotarpis, kuris baigiasi apie 1586 m.; II – komedijų ir istorijos meistriškumo, dramatinio augimo laikotarpis, 1594-99; III – tragedijų ir "karčių" komedijų laikotarpis, pats brandžiausias

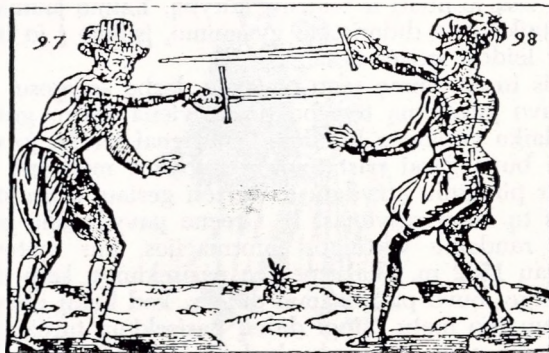

Macbetas veda Duncano kariuomenę

ir giliausias Shakespeareo kūrybinis metas 1599-1608; ir IV – romansų bei tragikomedijos laikotarpis 1608-1613 metai.

1593-94 m., kai Londono teatrai miesto burmistro potvarkiu buvo uždaryti, Shakespeareas praleido savo kūrybinį laiką rašydamas eilėraščius. Gi atsidarius teatrams vėl grįžta prie mylimojo scenos darbo.

Dramos veikalų kūryba yra visada veikiamą paties teatro fizinių sąlygų. Pvz. graikų tragedijos buvo rašomos pastatymams atvirame lauke, Ibsenas rašė uždarai scenai pritaikintus veikalus, o šiandien naudojantis moderniais šviesų efektais, dramaturgams vėl atsiveria kiti horizontai. Aišku, jeigu Shakespeareas būtų rašęs šių dienų scenai, jis viską būtų kitaip daręs.

Dvikova

Pagaliau, norėdami geriau suprasti jo veikalus, turime šiek tiek susipažinti su pačiu Elzbietos laikų teatru. Skaitant betkurį Shakespeareo veikalą, mums kyla klausimas dėl jo pastatymo, o ypač scenų pakeitimo (pvz. *Anthony ir Cleopatra* yra 43 atskiros scenos – paveikslai). Dramaturgas turėjo daugiau problemų scenų pervedimuose, negu jo vėlesnieji pasekėjai, rašę scenai su uždanga.

Elzbietos teatras buvo konvencionalus. Maža dėmesio buvo skiriama pačiai scenai; žiūrovo vaizduotė, sekdamas autoriaus pateiktus žodžius, pati susikurdavo vaizdą. Moterų aktorių Shakespeareo laikais visai nebuvo. Veikalų herojės Julietą, Desdemoną, Ofeliją

ar kurią kitą vaidindavo berniukai, kurių balsai dar nebuvo suvyrinėję. Nedaug buvo vargo su dekoracijomis, visą laisvę paliekant žiūrovo vaizduotei. Shakespearo žodžiai daug vaizdingiau sukuria Capulet sodą (*Romeo ir Juliet*), negu tas sodas, su visais vaismedžiais būtų nupieštas dailininko drobėje. Pagaliau tokios dekoracijos būtų taipgi labai nepraktiškos vaidinant atvira ore, ar pastate be stogo. Visas apšvietimas tada tebuvo dienos šviesa, gi nakties scenos bei kiti laiko ar vietovės pakeitimai būdavo perduodami žodžiu.

Elzbietos laikų teatruose nebuvo nei pertraukų, veikalai nebuvo skirstomi į veiksmus, scenos eidavo daugiau ar mažiau kaip šių dienų filmai. Žiūrovai priimdavo Elzbietos laikų teatrą, lygiai kaip ir graikai buvo priėmę antikinio amžiaus teatrą. Žiūrovai Shakespearo laikų Anglijoje buvo mišri minia: darbininkai ir orios ponios, moterys ir vaikai, studentai ir gizeliai, pirkliai bei įsimylėjusios porelės — visi, kurie tik galėjo sumokėti įėjimo mokestį. Tai buvo didelė, nerami, turinti savo nuomonę ir įnorių, minia. Ir jeigu veikalas nepatikdavo, ji nesivaržydavo pareikšti savo nuomonės aktoriams.

Šitokiai publikai rašė Shakespearas ir turėjo didžiausią pasisekimą, nes jis žinojo ką ji mėgsta ir ko nori. Shakespearo veikaluose apstu dramatiškosios ironijos, kuri yra viena iš žiūrovų pavergimo priemonių. Shakespearo veikalų pasisekimas glūdi teatro bei žiūrovų pažinime. Nuostabios mintys, poetiškai pasakytos pagauna žmogų, gi dramatiškosios ironijos dėka žiūrovas pasijunta esąs Olimpo kalno pusdievis, matąs ir žinąs daugiau, negu scenoje veikiantieji asmenys. Jis mato Iago veidmainiškumą ir nekaltą Desdemoną, gi ten scenoje Othello blaškosi aklas savo nežinojime. Šita priemonė patenkina žiūrovą, ir todėl Shakespearo veikalai su entuziazmu buvo žiūrovų sutinkami, kartojami, įjungiami ilgalaikin teatro repertuaran, rengiami metiniam teatro Kalėdų sezonui karalienės rūmuose.

Shakespearas rašė savo trupės aktoriams, kurių iškiliausiu buvo puikiai nauagęs stambus Richard Burbage, pirmasis vaidinęs Othello, Hamleto ir karaliaus Learo rolės. Daug kas suka galvas, ar Othello buvo tikrai juodas, ar tik tamsiaodis, ir kodėl toks. Kaikurie žinovai teigia, kad "tamsus" Elzbietos laikais reikšdavo žmogaus vidinę būseną. Pats Shakespearas mažiausiai tuo sielojosi. Būdamas teatro žmogum ir žinodamas, kas scenoje yra efektinga, jis panaudojo juodą grimą vyriausiajam veikėjui, kad tuo jį tučtuojau išskirtų iš mažiau reikšmingų charakterių. Gi žmogaus odos spalva tuo laiku dar problemų nekėlė. Panašią scenos techniką jis naudoja ir Hamlete, kur vieninteliui iš vyrų tenka šviesių plaukų perukas. Taipgi Shakespearo herojės moterys, vi-

Šekspyrinė scena — The Swan Theatre

suomet būdavo šviesiaplaukės. Jis išleisdavo scenon veikėjus su savo laikmečio drabužiais: pvz. Julius Cezaris dėvi angliškąjį rūbą, iš teksto žinome, kad jis liepia paduoti jam "gown", bet ne toga; Cleopatra įsako tarnaitėi sutvarkyti gorsetą, nežiūrint, kad Cleopatros valdymo laikais tokio moterų apsirengimo dalykų visai nebuvo, nebuvo nei laikrodžių, o jie jau muša valandas romėnų laikais. Shakespearo veikalai pilni panašių anachronizmų,

☆ ☆ ☆

Kaip Rafaelis, De Vinci ar Botticellis taip ir Shakespearas pasiekė augštą meno laipsnį, atskleisdami savo vaizduotės plotus — gyvenimo viziją grožio ribose. Grožis nereikalauja argumentų, nes jis pats yra didžiausias argumentas pasaulyje. Gi meno kūrinys yra kaip degantis kristalas, koncentruojąs grožio spindulius, kad jais uždegtų sielą. Ir taip šiandien mažas bažnytkaimis Stratford-upon-Avon, su savo atsiminimais ir relikvijomis, yra tapęs pasaulio literatūros šventove, lankoma savo rūšies piligrimų, norinčių savo sielas nuskaidrinti vaizduote ir kūryba žmogaus genijaus, gimusio prieš 400 metų.

... PASAULIS — TAI SCENA

IR MES VISI—TIK AKTORIAI...

LIETUVYBĖS IŠLAIKYMAS IŠEIVIJOJE

LIUDAS DAMBRIŪNAS

Išeiviai visada turi dvejopas pareigas — lojalumo pareigą kraštui, į kurį atvyko, ir dėkingumo bei atsisakymo pareigą tėvynei, iš kurios išvyko. Toji pareiga tėvynei nesibaigia iki mirties, nes pareiga tėvynei, kaip ir pareiga tėvams, nėra laikina. Antra vertus, išeiviai iš tėvynės gavo tokias vertybes (gyvybę, dvasines bei fizines savybes), kurios nėra atperkamos jokiais materialinėmis gėrybėmis. Todėl išeivis, kuris sąmoningai ar nesąmoningai atsisako pareigų tėvynei, sąmoningai ar nesąmoningai savo tautai nusikalsta. Taip elgiasi tik egoistai, moralinės menkystės. Ir priešingai, juo kilnesnis yra žmogus, juo didesnis idealistas, juo glaudesnius ryšius jis palaiko su savo protėvių žeme, didžiudamasis savo kilme, gindamas jos interesus bei jos garbę.

Išeivių problema nėra visoms tautoms vienoda. Didžiosioms ar toms, kurios turi gyventojų perteklių, problemą sudaro suradimas vietos gyventojų daliai išsikelti. Išeivių tautybės išlaikymu jos nedaug tesirūpina, nes tokioms tautoms išeivija didelio nuostolio nesudaro. Mažoms, o ypač kaimyninių kraštų daugiau ar mažiau asimiliuojamoms tautoms emigracija yra nuostolinga, nes ji mažina biologinį tautos potencialą, sudaro joms pavojų dar labiau mažėti ir tuo būdu nykti. Tokių tautų tarpe yra ir Lietuva.

Tačiau nuostolingiausia yra priverstinė emigracija, kai pajėgiausia tautos dalis apleidžia savo kraštą svetimos šalies persekiojama, kaip tai yra atsitikę lietuviams, latviams ir estams dėl rusų invazijos. Todėl mažų tautų išeiviams, jų tarpe ir lietuviams, tenka ypatinga pareiga tuos nuostolius paliktai tautai kiek galint gausiau išlyginti. Tai įmanoma teikiant paliktam kraštui materialinės bei moralinės paramos. Lietuvių tauta niekada nebuvo jos tiek reikalinga, kaip dabar, kai jai gresia sunaikinimo pavojus.

Materialinė pareiga teikiama siuntiniais, auka šalpos organizacijoms ir kitais būdais. Moralinė parama — kova už tautos išlaisvinimą ir sąmoningos lietuviybės ugdymu naujose kartose, kurios tuo būdu paruošiamos tęsti tiek kultūriniam darbui, tiek ir kovai už tėvų žemės laisvę.

Ne tik patys išeiviai, bet ir jų vaikai, nežinurint kur jie būtų gimę, nėra visai laisvi nuo pareigos tėvų protėvių kraštui. Pirmiausia, naujoji išeivių karta per savo tėvus yra daug ką gavusi iš savo tautos ir todėl turi pareigos bent dalį savo jėgų skirti tai tautai, iš kurios yra daug ką paveldėjusi. Dekalogo įsakymas "gerbk savo tėvus" įpareigoja gerbti ir protėvius, tai yra savo kilmės tautą. Antra, kiekvienas idealistas ar šiaip padorus žmogus jaučia pareigą kovoti už tiesą

ir teisingumą, už lygias teises bei laisves visiems žmonėms. Todėl ir kiekvienas padorus žmogus negali būti abejingas tam neteisingumui, kurį, tarp kitų tautų, kenčia ir Lietuva. Juo labiau negali būti tam abejingas kiekvienas lietuvis, nežiūrint kur būtų gimęs — pačioje Lietuvoje ar svetur. Trumpai kalbant, kiekvienas lietuvis, čia atvykęs ar jau čia gimęs, šalia pareigų gyvenamajam kraštui, turi moralinę pareigą atiduoti prideramą duoklę savo ir savo tėvų ar protėvių kraštui.

Turėdami dvejopas pareigas, išeiviai gali jas atlikti, panaudodami tik specialias priemones. Tų pareigų vykdymą šiomis priemonėmis galime vadinti lietuviškuoju gyvenimo būdu arba stiliumi. Jis pasireiškia tuo, kad kiekvienas lietuvis savo gyvenimą tvarko, vadovaudamasis ne tik savo asmeniniais, gyvenamojo krašto, bet ir specifiniais tautinės bendruomenės interesais. Lietuviškas gyvenimo būdas reikalauja, kad kiekvienas lietuvis dalį savo energijos (sugebėjimų bei pasiaukojimo) ir dalį savo išteklių skirtų bendruomeniniams reikalams. Tie reikalai yra lietuviškas vaikų švietimas bei auklėjimas šeimoje, lietuviškos mokyklos, lietuviškos parapijos, kultūrinės, politinės, labdaros bei ekonominės organizacijos, lietuviškos spaudos, meno bei mokslo reikalai. Lietuviškas gyvenimo būdas iš kiekvieno lietuvių reikalauja tvarkyti savo ekonominius reikalus taip, kad nebūtini, o ypač prabangos dalykai nebūtų statomi augščiau už lietuviškus reikalus. Kas įstengia pirkti gražų namą gerame miesto sektoriuje, bet nesistengia pasirūpinti jo vidaus lietuviškumu (lietuviškomis knygomis, paveikslais, lietuviška muzika) tas gyvena nelietuviškuoju būdu. Kas pajėgia nusipirkti nebūtiną naują automobilį, o lietuviškos organizacijos per metus išmeta vos kelis dolerius, tas elgiasi taip pat nelietuviškai. Kas puošiasi brangiais kailiais ir žiedais su briliantais, o nepasiunčia siuntinio savo draugui, vargstančiam Sibire ar Lietuvoje, tas irgi elgiasi nelietuviškai. Kas domisi visų tautų menu, prenumeruoja net kelis nelietuviškus žurnalus, bet nesidomi lietuviška knyga ir neprenumeruoja nė vieno lietuviško žurnalo, vargu tas vadintinas padoriu lietuviu. Trumpai kalbant, lietuviškas gyvenimo būdas pasireiškia patriotiniu nusiteikimu, lietuviška dvasia, kurios svarbiausias bruožas — idealizmas.

ŠEIMA KAIP PAGRINDINIS AUKLĖJIMO VEIKSNYS

Vienas iš svarbiausių lietuviško gyvenimo būdo pasireiškimų yra lietuviškas auklėjimas šeimoje. Nėra reikalo plačiai kalbėti apie šeimos reikšmę ir atsakomybę lietuviybės išlaikymo atžvilgiu. Reikia tik pabrėžti neabejotiną faktą, kad ne mokykla, ne bažnyčia, ne organizacija ar kas kitas, o šeima, mūsų sąlygomis, yra pagrindinis tautinio auklėjimo veiksnys, svarbiausia lietuviybės tvirtovė. „Šeima yra pirmoji kovos už lietuvių tvirtovė, kurioje lemiama, ar jaučioji karta išaugs tėvų tautos, ar jos atsisako. Jei vaikai išaugs ne tokie, kokių tėvai nori, paprastai tenka kaltinti tik save pačius. Vaikai nėra kalti, bet tėvai yra kalti tinkamai neauklėję. Neteisu savo kaltę dangstyti aplinka. Šeima yra pagrindinė aplinka, kurioje vaikas bręsta. Ir jei šeimoje lietuviška dvasia tikrai yra gyva, tai ir vaikai išaugs lietuviškai nusistatę“ (Juozas Girnius, „Tauta ir tautinė ištikimybė“).

Tėvai ir vaikai yra tautos dvasios veidrodys — mūsų patriotizmo, mūsų tautinės atsakomybės bei moralės rodiklis. Jeigu mums dar svarbu, kad mūsų tauta, pasitraukusių iš tėvynės nepasmerktų, tai turime

neužmiršti, kad jokios mūsų piniginės aukos, jokia karjera ar asmeniniai nuopelnai neišpirks mūsų vaikų nutautimo. Mes galime naujame krašte gerai „įsikurti“, gražius namuos gyventi, puikiais automobiliais važinėti ir tapti garbingais šios šalies piliečiais. Bet jeigu neišauginsime savo vaikų lietuviams, savo nelaimėje paliktos tautos atžvilgiu mes tapsime apgailėtinais apsileidėliais, negarbingais karjeristais ir tiesiog dezertyrais. Šiam negarbingam vardui išvengti tėra vienas kelias — lietuvišką vaikų auklėjimą statyti augščiau už dolerį, asmeninius malonumus ir karjerą.

Pagrindinės lietuviškojo auklėjimo sąlygos yra dvi: viena pozityvi, kita negatyvi. Pirmoji yra lietuviška aplinka, kuri gali būti sukurta kiekvienoje šeimoje, ir antroji — vaiko iki tam tikro amžiaus apsaugojimas nuo perstiprių nelietuviškos aplinkos įtakų. Abi šios sąlygos būtinos norimam tikslui pasiekti. Kaip moralinio auklėjimo atžvilgiu vaikui reikia sudaryti tinkamas sąlygas mokytis dorybių iš gerų pavyzdžių ir apsaugoti nuo blogai auklėjamų draugų įtakos, taip lygiai šios abi sąlygos galioja ir tautiniam auklėjimui. Lietuviškas auklėjimas sudarant lietuvišką aplinką, yra įmanomas ir gyvenant tarp nelietuvių. Tai rodo tos lietuviškos šeimos, gyvenančios tarp nelietuvių, kurių vaikai iki mokyklinio amžiaus praktiškai tekalbėjo ar tekalba viena kalba — tik lietuviškai.

Štai vienas iš daugelio pavyzdžių. Šeima gyvena mieste, kur tėra tik kelios lietuviškos šeimos, turinčios atitinkamo amžiaus vaikų. Artimų lietuvių kaimynų nėra. Šeima turi nuosavą namą su aptvertu kiemu. Yra du vaikai — vyresnis berniukas ir jaunesnė mergaitė, tarp kurių dviejų metų amžiaus skirtumas. Žmona nedirba. Tėvai nutarė iki mokyklinio amžiaus (6 metų) vaikus mokyti tik lietuviškai. Vaikai žaidė tik savo name ir kieme. Kaimynų vaikai nebuvo įleidžiami. Už kiemo ribų vaikai buvo išleidžiami pasivažinėti tri-ratukais šaligatvy tėvų priežiūroje arba eidavo toliau pasivaikščioti tik su tėvais. Įpratę prie tokios tvarkos, vaikai nesiveržė į gatvę, nors ir matydavo ten kaimynų vaikus žaidžiant. Su kaimynais (amerikiečiais) santykiai geri, nors jie ir žino šeimos nusistatymą vaikus išmokyti pirmiausia tėvų kalbos. Šeima iki vaikų dešimties metų amžiaus televizijos neturėjo, tik radiją ir patefoną. Vaikai mėgo klausytis lietuviškų dainų iš plokštelių ir ne vieną jų išmoko dainuoti. Svečiams lietuviams atėjus, mėgdavo pasirodyti su savo išmokyti eilių bei dainų programa. Vaikai buvo visada vėžami į didesnės lietuvių kolonijos (už 40 mylių) lietuviškos mokyklos parengimus, kurie vaikams labai patikdavo. Abu vaikai skaitymo mokslą pradėjo tik lietuviškai. Iki 6-rių metų amžiaus išėjo visą lietuvišką elementorių — A. Rinkūno „Kregždutės“ I dalį. Stojęs į amerikinę mokyklą, berniukas anglų kalbos visai nemokėjo, bet jokio vargo nebuvo, labai greit pramoko. Mergaitė stodama mokyklon jau truputį angliskai suprato. Nuo pirmo skyriaus abu vaikai visada būdavo tarp pirmųjų klasių mokinių.

Tai tik vienas iš daugelio pavyzdžių. Kiti tėvai lietuviškai vaikus išauklėja ir kiek skirtingomis aplinkybėmis bei skirtingomis priemonėmis. Tačiau dvi pagrindinės, jau augščiau minėtos, lietuviškojo auklėjimo sąlygos yra būtinos.

SVARBIAUSI AUKLĖJIMO MOMENTAI

a. *Gimtosios kalbos mokymas.* Mokyk vaiką kalbėti tik lietuviškai iki kokių 5-6 metų amžiaus. Vaiko mokymas nuo pat pradžios dviejų kalbų yra žalingas. Tai pripažįsta rimti pedagogai. Tokie dvikalbiai vai-

kai dažnai nepramoksta pakankamai savo amžiui nė vienos kalbos ir dėlto aplamai sunkiai kalba. Tai trukdo ir vaiko protinį vystymąsi. "Vaikai, kurie iš mažens kalba dviem kalbom, dvasiniu atžvilgiu ne tik laiku neišsivysto, bet dar atsilieka" (L. Weisgerber). Antra, priešmokykliniame amžiuje padedamas lietuvių kalbai pagrindas, ypač garsų tarties atžvilgiu. Jei dabar vaikas neišmoks lietuviškai kalbėti, vėliau gerai išmokti jam bus labai sunku, o sunkaus darbo niekas nenori imtis. "Kalba yra pagrindinis kilmės liudijimas, ir tautinio apsisprendimo išpažinimas. Neišmokus svetur tėvų kalbos, savaime mirštama ir tėvų tautai. Todėl pirmasis tautinio auklėjimo būtinasis įsakymas yra išmokyti vaikus tėvų kalbos kaip gimtosios kalbos. Tai būtina ir galima". (J. Girmius, "Taut. aukl." 255 psl.). Kiekvienas normalus vaikas gali nesunkiai išmokti dvi kalbas. Kadangi valstybinei kalbai išmokti bus puikiausios sąlygos mokykloje, tai priešmokyklinis amžius gali būti naudingiausiai panaudotas gimtajai kalbai mokytis. Kitos tokios geros progos nebebus. Todėl lietuvių šeimos, kurios namie su priešmokyklinio ar mokyklinio amžiaus vaikais kalba nelietuviškai, sąmoningai dirba nulietuvavimo ir nutautinimo darbą ir tuo būdu tampa savo tautos atžvilgiu nusikaltėliais.

Sudaryk sąlygas vaikams kalbėti lietuviškai kuo daugiausia. Jos susidaro, kai šeimoje yra keletas vaikų, ne per daug tesiskiriančių savo amžiumi. Dėl to gausios šeimos yra vertingesnės pedagoginiu bei lietuviybės išlaikymo atžvilgiu. Pratink savo vaikus žaisti tik savo namuose ar savo kieme. Nekviesk nelietuvių vaikų pas save ir nepratink savo vaikų vaikščioti pas kaimynus. Neleisk savo vaikams per dienų dienas bėgioti gatvėje su nelietuvių vaikais. Tai vargu bus

naudinga moraliniu, o ypač lietuviybės požiūriu. Kur tai nėra išvengiama, sumažink bendravimą su nelietuviškai kalbančiais vaikais iki minimumo. Nors socialinis vaikų bendravimas yra naudingas, tačiau bendravimo su nelietuviškai kalbančiais nauda vargu atstos žalą, kurią toks bendravimas sudarys gimtosios kalbos mokymui. Iš dviejų blogybių tenka rinktis mažesniąją.

Jieškok savo vaikams draugų lietuvių ir sudaryk jiems sąlygas bendrauti. Vaikai mėgsta ir tėvų draugystę, jei tėvai netingi su jais užsiimti ar net žaisti. Toks intymus tėvų ir vaikų bendravimas yra visais atžvilgiais labai naudingas.

Leisk vaiką tik į lietuvišką darželį ar židinėlį. Jei tokio nėra, tai kitokio visai nereikia. Auklėjimo šeimoje neatstos joks darželis. Venk vaikų prižiūrėtojų nemokančių lietuviškai. Tokie prižiūrėtojai gali būti pateisinami tik bėdos atveju, pvz. motinai mirus. Žinok, jog nuolatinis vaiko bendravimas su nelietuviais vaikais, nelietuviškas vaikų darželis ir nekontroliuojamas spoksojimas į televiziją – yra trys sėkmingiausios priemonės tavo vaiko gimtajai kalbai nuslopinti ir tuo būdu jį nulietuvinti. Todėl palikimas vaikų nelietuvių globoje, motinai einant dirbti be būtino reikalo, yra nusikaltimas prieš auklėjimą ir prieš lietuviybę.

Šitokiu būdu ne viena šeima yra praradusi savo vaikus lietuvibei. Tokiu atveju motina uždirbs truputį medžiaginių gėrybių, bet vaikas daug praras dvasinio turto. Kas tikrai savo vaikus myli, tas labiau rūpinasi dvasiniu, o ne materialiniu turtingumu.

Sudaryk savo vaikui lietuvišką atmosferą namuose. Parūpink jo amžiui tinkamų lietuviškų knygelių, užsakyk laikraštėlį, papuošk jo kambarį Lietuvos vaiz-

dais (gamtovaizdžių, miestų, žymių asmenų, Aušros Vartų ir kt.), o savo butą lietuvių dailininkų paveikslais. Anksti pradėk mokyti lietuviškų dainelių, sakyti trumpų eilėraščių. Įsigyk tinkamų plokštelių (dainų, pasakų) ir dažnai jas grok. Iš jų vaikai patys išmoks lietuviškų dainų.

Šeimai, turinčiai vaikų, daug svarbiau turėti gerą patefoną, negu televizijos aparatą. Leisk vaikams televizijoje žiūrėti tik vaikams tinkamą programą. Vesk vaikus į lietuviškus parengimus, vaidinimus, šventes. Pamatę kitus vaikus scenoje, jie ir patys noriau mokosi dainuoti bei deklamuoti.

Melstis vaikai pirmiausia išmoksta lietuviškai. Pramokę skaityti, gauna vaikų lietuviškas maldaknyges, kurių yra net kelios: kun. St. Ylos "Vardan Dievo", kun. J. Gutausko "Dievo vaikas" arba vyresniems kun. St. Ylos "Sveika Marija". Kai vaikai, lankydami nelietuviškas parapijines mokyklas, prie pirmos komunijos ruošiasi nelietuviškai, reikia įsigyti lietuvišką katekizmą, pvz. Kunigų Vienybės 1959 m. išleistą "Mano katekizmą" arba prel. J. B. Končiaus 1958 m. išleistą "Tikybės vadovėlį", ir iš jų pamokyti tų pačių, bent svarbiausių, dalykų lietuviškai. Jie gali išmokti lietuviškai Dešimt Dievo įsakymų, sakramentų pavadinimus, susipažinti su svarbiausiais religiniais lietuviškais terminais, pvz. Šventoji Trejybė, Išganytojas, Prisikėlimas, Apsireiškimas, Sekminės ir kt. Prieš Kalėdas ir Velykas išmoksta atitinkamų religinių gies-

mių. Labai gražu, jei praktikuojamos gegužinės pamaldos, namuose lietuviškai skaitant ir giedant. Labai naudinga turėti religinių giesmių plokštelių; kaip Br. Budriūno ansamblio *Kalėdų giesmės*, Alice Stephens Singers *Lithuanian Christmas Carols*, plokštelę *From the Land of Rūta*, ir kt.

Kur tik galima, tėvai su vaikais stengiasi vykti į lietuviškas pamaldas.

Vaikas pradedamas mokyti skaityti pirmiausia lietuviškai. Nuo 4-rių metų amžiaus jis jau gali susipažinti su raidėmis, o nuo 5-rių metų iki 6-rių metų išėti lietuvišką elementorių, pvz. "Kregždutės" I dalį arba Igno Malėno Elementorių. Žodžiu, lietuviškai mokytis skaityti jis turi pradėti metais anksčiau, negu reguliarioj nelietuviškoj mokykloj. Tai yra normalus vaiko amžius pradėti skaityti. Antra, natūralu pradėti mokytis skaityti ta kalba, kuria jis jau gerai moka kalbėti. Nėra jokio pagrindo baimintis, kad išmokus pirma skaityti lietuviškai, paskui bus sunkiau mokytis angliškai ar kuria kita kalba. Priešingai, tai tik palengvins mokytis skaityti kita kalba. Lietuviškam skaitymui naudojamas fonetinis metodas, kuris dabar naudojamas ir daug kur JAV mokyklose anglų kalbai.

"Iš lietuvių kalbos tarties galima išeiti į bet kurios europinės kalbos tartį ir sėkmingai ją pasisavinti, tuo tarpu iš angliškos tarties (gimtosios ar anksti pasisavintos) tai padaryti daug sunkiau". (Vacl. Čičiūnas, "Tautinis auklėjimas šeimoje", 168 psl.).

ATOSTOGOS BE PLANO

EMILIJA ČEKIENĖ

Jaučiu aplinkui tylų žmonių judėjimą, bet nežinau, sapnuoju, ar pabudusi iš miego dar negaliu atmerkti akių. Staiga tvieskė į akis didelės bauginančios lempos iš palubės. Vis dar nesuvokdama tikrovės, sunkiai keliu galvą apsidairyti, kur esu.

— Lay down your head, please, — girdžiu ramų ir tylų balsą.

Tada pasukau galvą į šoną ir matau toliau dar daugiau lempų kabo, o žemiau jų ant stalo baltai užklotas kupstas, o aplink jį apsėdę labai nežavingomis kepuraitėmis ir uniformomis žmonės su maskėmis ant burnos. Vienas labiau nei kiti palinkęs kažką krapštinėja. Smalsumas ir noras žinoti, kur esu dingo, skubiai užsimerkiu ir... nežinau po kiek laiko pabudau šviesiam kambaryje, kuriame buvo dar antra lova ir lengvais judesiais sukinėjosi su šypsena balta, graži, kaip angelas, mergaitė — gailestingoji sesuo.

Atsimenu, kad mes važiuodami neketinome užsukti į jokią ligoninę, buvome suplanavę pamatyti daug gražesnių vaizdų.

Pasirangius pajautau šonuose skausmus. Ar negaliu gauti minkštesnės lovos, — paklausiau baltąjį angelą, kuri tuo tarpu aiškino, kurį mygtuką paspausti norint vieną ar kitą lovos galą savo patogumui pakelti ar nuleisti.

— Tai moderniausia lova, kainuojanti virš 500 dolerių, — sako ji.

— Bet žiauriai kieta, gal tie mygtukai, kaip ir moderniose ir brangiose auto mašinos, juo daugiau mygtukų, juo daugiau bėdos ir nepatogumų, — skundžiuosi.

— Rytoj mažiau skaudės, — sako šypsodamasi ji.

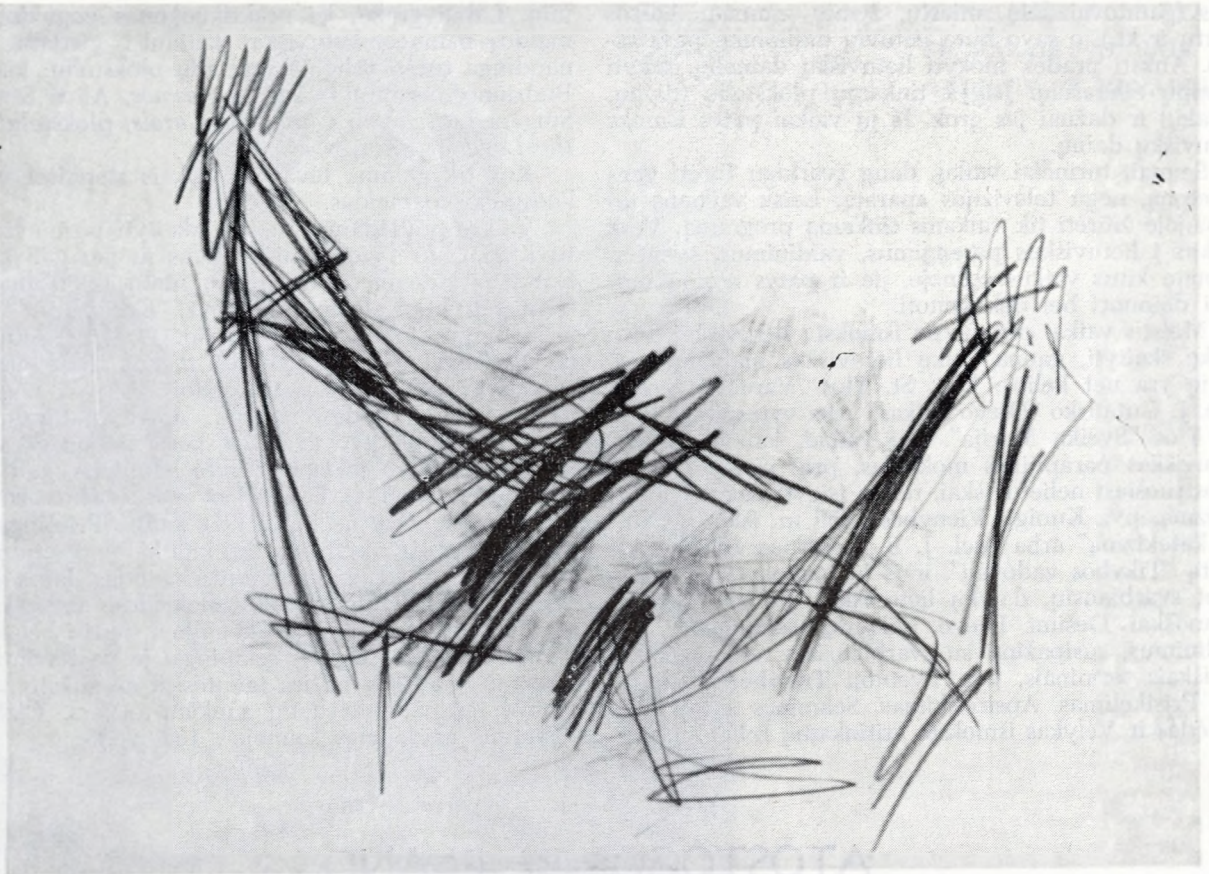
— Ar aš privalau gulėti? — klausiu. — Juk ne naktis. — Per didžiulį langą, pridengtą plona užuolaida, veržiasi saulės spinduliai, matyti mėlynas dangus be debesėlio ir didelių medžių viršūnės, iš kurių sklinda įvairiausi paukščių garsai.

— Ar čia miške stovi ligoninė, kad tiek daug paukščių? — klausiu seselės.

— Ne, tiktai sode, bet paukščių čia netrūksta, nes stipresnieji ligoniai jiems išmeta maisto ant palangių ar balkonų.

Čia man prisiminė mano bičiulį A. ir D. Senikų sodyba Great Neck, N.Y., kur taip pat netrūksta įvairiausių paukščių nei vasarą nei žiemą. Ir kokių ten jų nepamatysi! Didelių juodų, raudonai margų, pilkų, mažų ir vidutinių, ilgomis uodegomis ir išdidžiais kuodais. Daugelį jų vardų šeiminkai žino ir pritaiko maistą jų skirtingam skonui. Kaip tikros namų šeiminkės ten jaučiasi ir linksmai nusiteikūsios puikioomis uodegaitėmis voveraitės, žiemą kenčiančios šaltį ir kitus sunkumus, bet ne badą, paukščius ir jas mylinčių šeiminkų dėka.

Atnešė vakarienę palyginamai neblogą, bet apetito neturėjau, todėl pabandžiau išlipti iš lovos ir aš numesti tiems paukščiams trupinėlį, kad jie ir toliau man čiulbėtų, nes nežinojau, kaip ilgai toj brangioj kietoj lovoj teks gulėti, žiūrėti į dangų ir klausytis jų giesmių. Tačiau pastangos buvo be pasekmių, dar labiau suskaudo šonus ir vėl atsiguliau ramiai gulėti žiūrėdama pro langą į besileidžiančią saulę, į nakties poilsui skrendančius paukščius ir iš už kalnų kylantį

ELENA GAPUTYTĖ (CORSICA)

“PRIEŠ AUDRĄ” — (CONTE)

mėnulį bei tūkstančius žvaigždžių. Kambarį spinksinti maža lemputė netrukė nei dabar man gėrėtis tamsaus vakaro nežinoma gamta, fantastiškai žaidžiančiais lapų šešėliais didelio lango angoj. Ir skriejo įvairiausios mintys, gražūs prisiminimai, nes retai pasitaiko, ypač tokio didelio tempo krašte, nors ir neplanuotai, nenumatyta taip nerūpestingai gulėti ir į dangų žiūrėti svajoti. Juk visą laiką visur skubame ir skubame. Rytą į darbą, vakare į posėdį, sekmadienį į susirinkimą ar kitokį parengimą, o atostogų metu skubame kuo toliau nuvažiuoti, kuo daugiau pamatyti. Gi čia, ligoninėj niekas neskuba, visi ramiai guli, vieni į lubas, kiti į dangų žiūri ir kiekvienas paskendęs savo mintyse arba skausmuose.

Mano kaimynė pradėjo dejuoti. Iš kitų kambarių per atdaras duris mano ausis pasiekia dar labiau dejuojančių garsai, kurių kryptim nušlepsi tylūs žingsniai, matyt seselė eina suraminti. Netrukus ji ateina ir čia, kaimynei ir man suleidžia po adatą. Tuoju nustoja jausti lovos kietumą, vietoj mėnulio ir žvaigždėto dangaus mintis ir akis užvaldė nemalonūs kasdieninės tikrovės vaizdai. Kaip ekrane ėmė kilti neperrašyti protokolai, nebaigtos tvarkyti bylos, raštai, posėdžiautojų nedraugiškai nusiteikę veidai, neestetiška mūsų spaudos polemika ir kt.

— Tai matai kas iš žmogaus pasidaro, — prisiminė “Dirvoj” neseniai rašyti, vieno asmens su panieka kitam asmeniui tarti žodžiai.

— Tai matai, kas ir iš manęs pasidarė... Esu ne ten, kur turėčiau būti, galvoju ne tą, ką norėčiau galvoti ir veikiu ne tą, ką šiuo metu turėčiau veikti.

Mintys lyg bangos plūdo viena po kitos vis skaudesnės, vis sunkesnės, girdėjosi nenatūralūs garsai,

dirbtinai prislopinti žingsniai, koridoriuose šnibždesiai ir mane gaubė vis liūdnesnės mintys: ar ilgai tie neigiami vaizdai mane kankins, ar ilgai taip skaudu bus pajudėti, už kokius ir kieno nusikaltimus visi tie žmonės čia išjungti iš gyvenimo gyvo, gražaus, gyvybe trykštančio, kovojančio ir negalvojančio apie kitų skausmus ar nesėkmes, gyvenimo egoistiško, su jo visomis intrygomis, be draugiško, be užuojautos žvilgsnio prabėgančio pro dejuojantį ar moralinės paguodos laukiantį draugą, jei tame gyvenime draugo sąvoka iš viso dar egzistuoja.

★

Pabudau anksti rytą ir panorau susipažinti su antrojo lovoj gulinčia kaimyne, kuri, deja, atrodė mieganti, o gal aplinkuma visai nesidominti, gal ji sunkesnė ligonė už mane, o gal ramesnė, kantresnė. Vėl pasisukau į langą ir džiaugiausi gavusi vietą prie jo. Lauke pilkas dangus. Lynoja. Nuo stogo ritmiškai monotoniškai tvaksi dideli lietaus lašai. Vienodai, kaip laikrodys. Tiršta migla, lyg plieno kilimas uždengė vakar matytus didingus medžius. Net ir dangaus nesimato. Visur tik pilka, pilka ir liūdna, kaip ir mano nuotaikoj. Ir gerai, kad saulės nėra, nes tokią niūrią dieną vistiek, kur esi ir kaip laiką leidi.

Koridorium pro mano duris pravažiavo operacinis vežimėlis su atlošta išblyškusia galva. Kai veža uždengta galva, sako, tas jau atgal tuo keliu nebegriš. Vaikščiojo baltai apsirengę tarnautojai. Vežimėliai važiavo ir grįžo, vėliau girdėjosi dejonės.

Aš, godžiai suvalgiusi pusryčius, pasijutau stipriau ir, užmezgusi pažintį su kaimyne, išėjau į koridorių pasidairyti, kaip žmonės gyvena čia, tame antra-

eiliame pasaulyje, iš kurio vieni keliauja į amžinybę, kiti grįžta gyvenimui, dar kiti trumpam sustoja pailsėti sužeisti gyvenimo kryžkelėje ar pavargę bekeliaudami tuo judriuojų, į visas puses blaškiančiu, likimo keliu. Prie tokių, turbūt, priklausau ir aš, kurie, anot ligoninės personalo, yra patys nekantriausio, erzliausio ir nervingiausio šių patalpų gyventojai. Jiems esą lovos perkietos, lempos peršviesios, be lemų pertamsu, diena perilga, kava persilpna, aptarnavimas perlėtas ir begalės kitų negerovių.

Sekančią naktį girdėjau kiekvieną kaimynės krus-telėjimą, kuris kas pusvalandis kartojosi. Akis atmerkusi tamsoje sekiau lubose iš kiemo šviesos judančius atspindžius. Protarpiais paslapčia mesdavau žvilgsnį į šnerančią kaimynę, sėdinčią lovoje, palinkusią į priekį, užsidengusią veidą rankomis, tyliai kukčiojančią, nutylančią ir vėl tai vieną tai kitą lovos galą mygtuko paspaudimu kilnojančią.

Dieną, jos dar neseną veidą, kiek pageltes pora dienų po operacijos, buvo nuostabiai ramus. Gulėdama į daugelį skambinimų telefonu atsakinėjo: "I feel fine, I feel wonderful..." ir taip panašiai. Matyt skausmai padidėjo, — galvoju.

— Gal paspausti skambutį, jums ką nors nuo skausmo atneš, — pasiūliau.

— Ačiū, ne. Tai nieko nepadės. Man skauda ne vien kūną, jie operuodami kūną sužaloja ir sielą, — tyliai atsakė ir vėl verkia.

Kalbinau toliau iš gailėsčio ir iš egoizmo, kad negaliu pati miegoti, kaip dažnai būna, kada raminau nusiminusį žmogų dėlto, kad jo liūdna išvaizda mus blogai nuteikia, o linksmas ir kitus aplink išjudina.

Ir prasidėjo dviejų ligonių skeptiškas pokalbis apie ligas, apie vaistus, operacijas... Viena kitai pritar-damos, viena kitą nutraukdamos, jieškodamos panašių bėdų ir panašių ligų taip bičiuliškai, užjaučiamai ir taip ligi aušros. Atrodė, jog jai palengvėjo ir paryčiais užsnūdome.

★

Rytą dangus buvo pripildytas vėl žydrumos, ten sode švietė saulė ir, matyt, buvo daug gyvybės, gyvenimo džiaugsmo ir triukšmo. Mano kaimynė žiūrėjo vėl ramiai atvertusi didelių ir matyt, gražių akių blakstienas, vėl atsakinėjo gydytojui, seselėms ir telefonu ta pačia, rodosi puikia nuotaika: "I feel fine, I feel wonderful, just wonderful, mummy..."

Aš tikrai nežinodama, ar liksiu čia nakvoti sekan-

čiai nakčiai, ėmiau pykti ant jos, bijodama, kad vėl naktį nereiktų man eiti seselės pareigų, kurioms aš visiškai neturiu gabumų nei pašaukimo, nei, pagaliau, noro. Dar labiau erzino girdint ir iš kito priešais esančio kambario moteris, kuriai tik vakar padaryta sunki operacija, paliekant jai pusę ar trečdalį skrandžio, tuos pačius žodžius: "I feel fine, Mary", ir t.t. Neiškentusi pasakiau savo kaimynei:

— Kodėl jūs visos amerikietės taip vaidinate, kaip tikrojoje scenoje? Visa tai, ką aš girdžiu jus čia kalbant yra grynas melas, nesąmonė, prasimanymas, tuščias laiko gaišinimas, paskutinės jūsų energijos bereikalingas eikvojimas ir pagaliau savo artimųjų išjuokimas. Kaip gali žmogus puikiai jaustis po tokių sunkių operacijų? Aš beveik sveika čia paltalpinta tą porą dienų jaučiuosi labai labai blogai, kaip kalėjime. O jūs drįstate net savo motinai taip meluoti.

Ji pasiteisino esanti mokytoja ir turinti mokyti vaikus visuomet šypsotis įvairiose gyvenimo aplinkybėse.

— Tai ko nesišypsojai praeitą naktį, ko verkei, ko neleidai man miegoti su savo pedagogika? — išmetinėju.

— Būtų labai sunkus gyvenimas, jei visų žmonių veiduose matytume jų tikruosius pergyvenimus, — sako ji.

— Mes lietuvės esame natūralios ir santūrios prigimties moterys. Šypsomės ne dirbtinai, bet nuoširdžiai, iš sielos gelmių. Su svetimais, mažai pažįstamais žmonėmis nesidaliname savo asmeniniu džiaugsmu nei skausmu, o su artimaisiais ar gerais draugais nevaidiname, nesišypsime pro ašaras norėdamos paslėpti ligą, kurios žynių veide vistiek jokia kosmetika neuždengs, o kalbame atvirai, nuoširdžiai. Lietuvė šeimos ir artimųjų tarpe jaučiasi tuo, kuo ji yra. Tai aplinka, kurioje ji gali laisvai ir atvirai dalintis mintimis, bendrai tartis ir klausti, kartu jieškoti atsakymų į jai neaiškius gyvenimo klausimus, kartu nuoširdžiai džiaugtis ir kartu verkti. Su kuo negalime dalintis įspūdžiais ar pergyvenimais atvirai, vistiek nemeluojame ir fantazijų nekuriame, tada nutylime, apie save nepasakojame.

Kaimynė, virsdama ant šono, skausmingai iškreiptu veidu sudejavo, o aš gavau pranešimą apleisti šį nuostabiai dirbtinų žmonių pasaulį ir taip mūsų pokalbis baigėsi neįtikinęs, kuri iš mūsų esame teisi. Šypsotis ar verkti, jei širdį tau skauda?

ELENA GAPUTYTĖ

VAIZDAS PRIE ZENNOR (CONTE-PENCIL)

D. MICKUTĖ - MITKIENĖ

MAŽAJAI GĖLELEI

*O nuostabi Mažoji Sužadėtine!
Iš mylimo prašiusi tiek maža – ir tiek daug:
Kad rožių lietu žemėn siųst galėtumei
Visiems, kas tik prašys, kas tik maldaus.
Šioj žemėj garsaus nieko nepadarius,
Kai savąją sielos istoriją rašei,
Ten meilės mylimajam buvo marios,
Bet pati sau – jo nieko neprašei.
Toks paprastutis buvo tavo takas:
Nieko daugiau, tik Dieviškąjį Kūdikį mylėt.
Po pilku apsiaustu jaunutei širdžiai plakant
Troškai visus tu sursum pakylėt.
Būk tu tasai Karmelio Kalno medis,
Iš kurio krinta žemėn rožinė rasa,
Kad ir tasai, kurs viską dykumoj praradęs
Atsigaivintų Dieviškos Versmės vėsa...*

NERIMA NARUTĖ

TAKELIAI

*I žemės skietą įrišti,
Pievų žieduotam audime jausti,
Baltų ramunių šepetėliais apvedžioti,
Saulės įkaitinti, lietaus nuprausti,
Šilti, minkšti takeliai
Vingiuoja kloniais, paragėm
Baltom siulėm...
Pro lieknus, avietyklus
I vieškelius ir kapinyklus,
Vedžiodami pėsčių pulkus
I atlaidus, į turgus.
Paraudę, kruvinai numinti
Šventi galulaukių takai...
Žiema atėjusi sulygina, apkloja,
Ir pusnyje baltoje
Jūs gydotės ir ilsitės iki pirmųjų atlydžių,
Kolei pėsčių pulkai
Atnaujina jums sopančias žaizdas.*

MOTERIS ILIUSTRATORĖ

JADV. PAUKŠTIENĖ

Vaikai skaitydami knygytes, ilgai jas vartalioja, žiūrinėja paveikslukus, atydziai tyrinėja, grožisi jais. Piešiniai turi didelės reikšmės patraukti, įdomautis knygyte. Čia jie randa ne tik žodinį, bet ir vaizdinį vaikų pasaulį. Paveikslukai nusako nuotaiką, laiko momentą (istoriją), gamtą, vietovę, atseit geografiją, net matematiką ir šiaip galvosukinius išsprendimus. Tai yra, suteikia auklėjamąją reikšmę. Geri piešiniai – iliustracijos vaiko sielai padeda, blogi pakenkia, nuodija.

Taip jau yra gamtoje sutverta, kad moteris – motina yra artimiausia vaiko vidaus pasauliui. Visuose vaiko reikaluose ji yra greičiausiai susigaudanti, užjaučianti ir tinkamai susitvarkanti tuose atvejuose. Kaimo moteris gražiai ir tiksliai panaudoja būdą ir išeitį auklėjime. Gal dėlto yra ryškiai moteriškas užsimojimas ir vaikų knygyčių iliustracijose. Reikia pripažinti, kad moteris dailininkė savo iliustracijomis vaikų knygytėse, kai kuriuo atžvilgiu mielesnė, pranašesnė. Nemaža mes turime lietuvių dailininkų iliustratorių, kurios labai gražiai pasireiškia šioje srityje. Yra jau ir jaunosios kartos, taip išeivijoje, taip Lietuvoje, dailininkų, kurios dėl savo moteriškumo iliustracijose eina pirmomis. (Tenka žavėtis atsiųtais iš Lietuvos Mokūnaitės, Žemaitytės ir kitų piešiniais).

Psichologiniuose momentuose moteris iliustratorė yra nuostabi. Jos piešiniuose jaučiamas vaiko sielos stovis: jo džiaugsmas, skriaudos, nusivylimas, išdaiškumai, ir kiti momentai. Neiškraipydama (nesušaržuodama), kaip matome žurnaliukuose – komikuose ar kaikuriuose vyrų iliustruotose knygytėse, bet įdvasindama, puikiai perduoda vaikų išraiškas. Daug turi reikšmės ir moteriška laki vaizduotė, kuri piešinius padaro puošniais, išradingais, lyg ir kito, paslaptingo pasaulio, ir efektingais.

Svelnumas, taip piešiniukuose, taip spalvose, vaiko sielai yra prieinamiau, veikia raminančiai. Įdomiai įdvasinti, sužmoginti gyvulėliai ir daiktai per moterišką vaizduotę perduodami vaikams piešiniukais nepamainomai gerai ir gražiai.

Pačiai dailininkei moteriai vaikų gyvenimas įdomus, ji įsitraukia su noru ir nuoširdumu į kūrybą iliustruoti. Dažniausiai moterų pieštos knygytės puošnios, gausios savo judriais piešiniais: veidukai, judėsiai, svarbiausi momentai suprastinti – gyvenimiški, patraukiantys, pamokantys ir pasigrožėtini.

Dailininkė puošdama knygytę kreipia dėmesio į psichologinį vaiko gyvenimą, ir jai visuomet pavyksta perduoti įtikinančiai, be to, žiūrint iš estetinės pusės, šioje srityje jos kūriniai yra augštos meniškos vertės.

• VAIKO AUKLĖJIMAS

Veda D. Petrutyte

Adresas: 3721 W. 65th Street, Chicago 29, Ill., USA

GAMTOS REIKŠMĖ AUKLĖJIME

D. PETRUTYTĖ

Daug kalbama ir rašoma apie gamtos reikšmę ir įtaką žmogui fiziniu ir dvasiniu požiūriu. Iš tikrųjų, gamta yra neišsemiamas šaltinis sveikatos ir iškėpimo.

Tačiau nors ir pripažįstant nepaprastą gamtos reikšmę ir įtaką žmogui, josios svarba gana dažnai visai yra užmirštama ir net paneigiama vaikų gyvenime ir jo auklėjime.

Šiandieninė augstos technikos gaidynė veik visai yra izoliavusi vaikus nuo gamtos. Didele dalimi tik dėlto vaikai auga nervingi, irzlūs, piktai, nepermaldaujami rėksniai. Medicinos mokslas stengiasi juos gydyti, išrasdamas vis įmantresnius vaistus, įvairiausių rūšių antibiotikus, kurie tikrumoje organizmo nestiprina, jo neuzgrūdina, bet dažnai dar labiau jį nusilpnina. Psichologai, pedagogai ir prekybininkai jungtinėmis jėgomis bando maištaujantį vaiką apraminti, išgalvodami vis prašmatnesnius žaislus. O tėvai, giminės ir pažįstamieji, kad kaip nors apmąšintų iki gyvo kaulo įgirusį vaikų įkyrumą, tiesiog apipila juos tais beverčiais žaislais. Ir, žinoma, tarp tų beprasmių, dažnai ir vieną krūvą suverstų žaislų vaikas neranda nieko, kas atitiktų jo dvasinės ir kartu jo fizinės plėtros poreikius.

Augęs organizmas reikalauja įvairiarūšės mankštos, įvairių pratybių su tikrais, realiais daiktais. Besiplėtojanti dvasia, kurios tikslas yra įsikūnyti, prasiskverbiant į visas medžiaginio kūno lasteles pamažu paverčiant jas paklusti dvasios nurodymams, taip pat yra reikalinga sveikos, natūralios, estetiškos, gražios ir gyvybe pulsuojančios aplinkos.

Tokia aplinka yra gamta. Ir kaip tokia, vaiko auklėjime yra begaliniai reikšminga ir niekas josios negali pakeisti. Joks pakaitalas, kad ir pats imantriausias, niekada neatstos gamtos. Josios reikšmės neįvertinimas sveikam ir darniam žmogaus vystymuisi, sparčiai jį žlugdo ir stumia išsigimimo linkme, kaip yra išsireiškęs žymus mokslininkas Alexis Carrel savo knygoje "Man the Unknown" (Žmogus nežinomas). Žmogus, augdamas ir brėsdamas be artimo ryšio su gamta, silpnėja fiziškai ir menkėja dvasiškai. Žmogus, atitoldamas nuo gamtos, pamažu atitolsta nuo to, kas natūralu, sveika, išganinga. Žodžiu, atitolsta nuo tiesos kelio, atitolsta nuo sveikatos, atitolsta nuo išmintingo dėsningumo, kuriuo remiasi viso pasaulio, viso kosmoso sąranga ir gyvavimas. Vis labiau toldamas nuo natūraliųjų dėsnių, valdančių ir tvarkančių visą, žmogus vis labiau artėja prie bedugnės krašto, kuri prieš mūsų akis atsiveria įvairių įvairiausių nuosmūkių: moraliniu palaidumu, religiniu nusigyvenimu, tautiniu abejingumu ir t.t. Ir taip pamažu žmogus pats save pasmerkia išsigimimui.

Šiandieninė civilizacija, nors ir turinti savo pradžią gamtoje, jau veik visiškai yra atitrūkusi nuo gamtiško gyvenimo; beatodairiškai yra veržiamasi pirmyn, tolyn nuo gamtos. Iš tikrųjų, šiandien mes gyvename virš gamtos. Tuo pačiu, žinoma, ir mūsų vaikų gyvenimas yra labai atitolęs nuo gamtos, nuo to natūraliojo laimės šaltinio. Šiandieninis miesto vaikas labai mažai beturi progos sueiti į glaudų sąlytį su gamta, o ką jau bekalbėti apie galimas patirtis gamtoje.

Pagal Montessori, — būtina sąlyga, kad vaikas iš pat mažens ne tik žinotų apie gamtą, ją iš tolo matytų ir ją džiaugtųsi, bet kad jis natūraliai gyventų, kad gamta būtų jo pirmoji knyga, teikianti jam žinias. Pats svarbiausias dalykas šiandien, — kalbant apie auklėjimą, — išlaisvinti vaiką iš dirbtinio, nenatūralaus miesto gyvenimo.

Tatai jau gana plačiu mastu yra vykdoma Olandijoje, pradžia jau padaryta Anglijoje, pirmieji žingsniai jau pradėti žengti šiuo keliu ir Prancūzijoje. Amerikoje jau irgi yra įsteigta pirmoji tos rūšies Montessori mokykla, kur vaikai turi galimybės gyventi dirbti ir mokytis gamtoje. Didžiausia Amerikos gėda, tai "Nursery Schools", kurios steigiamos krautuvėse, kur vargšai vaikai, ne tik izoliuoti nuo gamtos, bet ir dienos šviesos nemato. Kiek kartų tenka eiti pro tokios rūšies mokyklas, tai vis prisimenu žemaitiųjų dažnai girdėtą kalinio dainą: "Saulė teka, saulė leidžias, o kalėjime tamsu"... Žinoma, čia netamsu, elektros šviesa šviečia skaisčiau už saulę... O kad vaikučių akys žalojamos, kam tas rūpi? Taip pat anoj dainoj kalinys skundėsi, kad mažas langas, pro kurį negali patekti net mažytis saulės spindulėlis. Čia krautuvų langai dideli, bet ten, kur yra įsteigtos mažųjų mokyklėlės, jie nuo viršaus iki apačios užtepti ar marška uždengti, kad mažieji negalėtų pasidžiaugti žaislingu saulės spindulėliu. Bet kam tas saulės spindulėlis, — dažnas pasakys, juk jie turi žaislus, auklėjamasias priemones, televiziją? Nors tai ir tiesa, bet vistiek jie neužpildo augančio žmogaus dvasioje spragos, kurią padaro trūkumas gamtos įtakos.

Dauguma žmonių šiandien bijosi gamtos, lyg ji būtų jų didžiausias priešas. O ką jau bekalbėti apie vaikus, kurie liguistai įkalinami moderniuose būtuose su pastovia temperatūra kaip inkubatorijose.

Modernus žmogus nestato klausimo, kaip natūraliai organizmą užgrūdinti, kaip jį padaryti atsparų, bet priešingai, jis deda visas pastangas, kad kiek galima tobuliau izoliuotų vaiką nuo gamtos, nuo jos reikšmių ir atmainų. Vienintelis rūpestis, — kad vaikas prisitaikytų prie mūsų jam įrengto kalėjimo su prabanga ir patogumais. Mums svarbu, kad tik jis bū-

tų ramus, tylus ir, nekvaršindamas mums galvos, sutiktų su savo likimu, kurį mes jam užmetame. Žinoma, šiuo atveju, televizija yra pati geriausia mūsų talkininkė, kuri taikiai būdu padeda užslopinti maištaujančią vaiką dvasią.

Iš tikrųjų, dvasia negali būti užslopinama. Ji nemiršta ir negali mirti, bet ji nenormalių gyvenimo sąlygų verčiama, kurios ją pažemina ir įskaudina, pasuka blogio, nedorumo ir griovimo keliu. Vieni vaikai ima užmušinėti vabzdžius, kankinti mažus gyvulėlius, naikinti augalus ir daiktus, o vėliau ir žmones; kiti — pradeda jų bijoti ir jais šlykštėtis. Mes, būdami tokių reikšmių liudininkai, sakome, kad tai natūralu ir vaikiška. Montessori, nuodugnai ištyrinėjusi šitokių reikšmių ir jų kilmę, padarė visai skirtingas išvadas. Jinai tvirtina, tokiais atvejais turima reikala nebe su normalia, bet su iškrypusia sielos būseną, kuri dažnai ima formuotis, kai vaikas nustoja natūralaus sąlyčio su gamta. Kitais žadžiais tariant, kai jo imlusis protas yra atskirtas nuo visokeriopos sveikatos šaltinio — gamtos.

Dabar pabandysiu trumpai ir savais žodžiais perduoti Montessori idėjas apie gamtos reikšmę auklėjime, apie jos įtaką vaiko dvasios formavimesi, apie vaiko natūralų linkimą į gamtą ir apie suaugusiojo pareigą tarpinkauti tarp vaiko ir gamtos. Per pamažu besiplečiantį augančio žmogaus sąlytį su gamta ir jos reikšminiais tinkamoje vadovybėje, natūraliai turi bręsti žmogaus sąmonėje dėkingumas, pagarba ir meilė Dievui ir žmogui.

Raumeninė vaikų energija, net pačių mažiausiųjų, yra daug didesnė negu mes manome. Tačiau, kad tą energiją galėtume išvysti jos tikrame pajėgume, mes turime sudaryti reikalingas, natūralias sąlygas, kuriose ji laisvai galėtų pasireikšti.

Miesto vaikas paėjęs vos kelis blokus, jau pavargsta. Mes manome, kad tai silpnumo ženklas. Tuoj pas gydytoją, tuoj vitaminai ir kitoki stiprinantys vaistai, tačiau rezultatai vis tie patys.

Jeigu nebegalime tikėti, tai bent žinokime, kad vaiko nuovargio priežastis yra nenatūralios sąlygos. Kokios? Vienodumas (monotonija), visai nepritaikinti rūbai ir batai. Švelni kojytė išprausta į kietus odinius spąstus ir atsimušdama į kietą šaligatvio grindinį greit pavargsta. Kitas labai slegiantis vaizdas, tai triukšmingai lekiančios mašinos, daug svetimų žmonių nervingai kaž kur skubančių, dažnai tyliais ir paniūrusiais veidais, šaltais, be šypsenos žvilgsniais. Taip kaip koks slogutis, baidus tingumas užgula vaiko sielą ir jis nervingai reikalauja grįžt namo arba sutinka būti nešamas, vežamas ar kaip nors kitaip tempiamas. Tačiau, vos tik vaikas atsiduria natūralioje gamtos aplinkumoje, tuoj pasireiškia nepaprastas jo pajėgumas. Jau yra iširtas ir mokslškai įrodytas faktas, kad normalūs, sveikos fizinės sudėties ir sveikai maitinami vaikai, dar neturį nei dviejų metų, gali eiti net kelias mylias be nuovargio, gali ilgai kopinėti saulės kaitroje stačiais skardžiais.

Štai keletas pavyzdžių, kurie vaizdžiai įrodo vaikų pajėgumą gamtinės sąlygose.

1. Kartą pradingo berniukas, kuris dar neturėjo 6 metų. Ir keletą valandų niekur jo nebuvo galima surasti. Kai pagaliau jis grįžo, tai pasirodė, kad jis buvo išvykęs į artimiausią kalno viršūnę, manydamas, kad ją pasiekęs, jis pamatysias kas yra už to kalno. Nežiūrint tokios ilgos ir sunkios kelionės, jis visai nebuvo pavargęs, o tiktai nusivylęs, kad nepamatė to, ko jieškojo.

2. Jauna pora, kuri turėjo 2 m. amžiaus vaiką, nutarė pasivaikščiodama nuvykti į gana tolimą vietą. Tėvai buvo nutarę pakaitomis vaiką nešti. Bet neįpusėjęs kelionės juodu abu pavargo. Tada juodu nutarė vaiką paleisti ir nors kiek atsikvėpti. Jų didžiam nustebimui vaikutis nepaprastai džiaugdamasis ir krykštaudamas keliavo pirmyn ir visai nesidavė paimamas ant rankų, kol jie pasiekė tikslą. Po to tėvai dažnai kartoję tokius pasivaikščiojimus leisdami mažajam eiti pėsčiam. Skirtumas buvo toks, kad užuot vaiką nešę, tėvai turėjo prisitaikyti prie vaiko eisenos. Jie turėjo prisiversti eiti labai pamažu, sustoti, kai mažasis sustodavo pasidžiaugti mažomis gėlytėmis arba imdavo rinkti akmenėlius, arba kai pamatęs pievoje besiganantį asilą, atsisėdavo netoliese jo ir rimtai susimąstęs, neatitraukdamas savo akių kurį laiką žiūrėdavo į šį gyvulėlį lyg palaikydamas jam draugystę. Išvada tokia: šie tėvai labai išmintingai išsprendė savo problemą: ne vaiką nešti ant rankų, bet nuolankiai pasimokyti iš vaikoėjimo būdo, kuris yra labai būdingas to amžiaus vaikams. Jis ne tik eina, bet nepaprastai akyrai stebi aplinką ir ją tyrinėja.

Montessori sako, jog "tik didieji menininkai tesugeba taip kaip vaikai džiaugtis srauniu upokšniu, pilkaja smilgele ar paprastute lauko gėlele". "Iš tikrųjų", kalba ji toliau, "niekas daugiau, išskyrus šv. Pranciškų Asyžietį, nesugeba taip giliai stebėtis pačiu kukliausiuoju vabzdžiu ar gėrėtis nepatrauklios gėlės kvapu, kaip mažieji vaikai".

Kad įsitikintume, jog tai yra tiesa, Montessori pataria paimti ant rankų kūdikį, kuris dar negali vaikščioti ir atsistoti su juo tokioje vietoje, kur būtų matomas didingas vaizdas, bet atgręžus juo nugarą į tą vaizdą. Kūdikis tuojau pat ims bandyti atsigręžti į panoraminį vaizdą. Todėl sudarykite sąlygas savo mažiesiems pasidžiaugti gamtos grožybėmis. Stebėkite juos ir sustokite ten, kur jis kreipia savo žvilgsnį, nes jis dar negali pastovėti, nei ištarti žodžio: sustok!

Jeigu netikime, tai bent žinokime, kad ir pats mažiausias vaikas negyvena vien pienu.

Uždare vaiką tarp keturių sienų mes neįdiegsime jam nei gamtos pamėgimo, nei ją susidomėjimo jokiomis, kad ir gražiausiomis kalbomis. Iš tikrųjų, kaip žodžiais alkaną nepapenėsi, taip lygiai tik pasakojimais apie gamtą, nepatenkinsime vaiko sielos noreikių. Kad natūraliai plėtotusi grožio bei estetikos pajautimas, švelnumas, jautrumas, stebėjimo bei mąstymo galios ir darbštumas, vaikas būtinai turi turėti realų sąlytį su gamta. Tačiau žinokime, kad vaikai, išskyrus kūdikius, negali pasitenkinti pasyviu gamtos stebėjimu. Jie yra begaliniai patenkinti ir laimingi tik tada, kai jie gamtoje gali veikti, ty-

Du JAV kriminologai, H. ir E. Glueck, socialinės psichiatrijos tarptautiniame kongrese tvirtino, kad būsimą nusikaltėlį galima nustatyti jau iš vaikystės dienų. Tam padeda tam tikros klausimų anketos, pateiktos vaiko tėvams ir pačiam vaikui. Ši priemonė esanti 90% tikslumo.

Dar pastebėta, kad motina daugiau turi įtakos į tai, ar vaikas bus palinkęs į nusikaltamus darbus ar ne. Svarbūs yra trys veiksniai: pirmiausia — kiek motina prižiūri savo vaiką ir bendrauja su juo; antra — kokią drausmę ji vaikui vartoja; ir trečia — kiek yra tvirtas šeimos darnumo ryšys šeimos tarpe.

Tuodu psichiatrai darę tyrimus virš 40 metų. Jie sako, kad yra dažnai kiekvienam vaiko veiksmui skirtingos priežastys. Pvz., jei berniukas patraukia mergaitę už kasų ar apteškia rašalų: tik išaiškinimas gali nustatyti, ar toks veiksmas reiškia vaiko linkimą į nusikaltimus ar tik smarkų energijos perteklių.

Labai svarbu esą, kad motina visuomet pasiliktu arti vaikų t.y. būtų namuose, neitų dirbti, kol vaikai neužauginti. Kartais motiną gali atstoti gera, tvarkinga močiutė ar net ir senyva teta. Bet samdomos vaikų auklės šiais laikais sunkiai gali pavaduoti vaikams tikros jų motinos draugystę.

Jaunimo draugavimai

JAV jaunuoliai labai anksti, dar nė iš vaikų amžiaus neišaugę, pradeda poromis draugauti. Ta jų pirmoji meilė būna, žinoma, gana vaikiška. Štai, 13 metų berniukas pareiškia tėvams,

rinėti ir daryti atradimus. Vaikai nors ir mėgsta gėles, bet per ilgai ties jomis nesustoja ir neparodo ypatingo susižavėjimo, kad ir gražiausiais jų žiedais.

Dėlto suaugėlis dažnai klysta, versdamas vaiką domėtis ir džiaugtis gėlėmis. Vaiką labiau domina daržas, daržovių augimas, jų priežiūra ir derliaus nuėmimas. Taip pat labai jį domina sodas su vaisiniais krūmais ir medžiais, naminiai paukščiai ir gyvuliai bei vabzdžiai ir jų vystymasis.

Montessori tvirtina, kad vaikas yra pats geriausias gamtos stebėtojas ir kaipo toks jis yra reikalingas specialiai paruoštos medžiagos, kurios pagalba jis galėtų daryti atradimus. Be to, yra reikalingas ir žmogus, kuris būtų pasiruošęs ir žinotų kaip reikia tarpinėnkauti tarp vaiko ir gamtos.

Todėl negana išvežti vaiką į gamtą ir paleisti, kaip gyvuliuką lakstyti, bet reikia su juo bendrauti, dalyvauti jo stebėjimuose, domėtis kuo jis domisi ir, reikalui esant, duoti trumpus ir aiškius nurodymus. Labai svarbu padėti vaikams daryti įvairius rinkinius ir padėti jiems atsivežtus daiktus sutvarkyti, o ne mesti lauk, kaip niekam nereikalingą šlamštą.

kad jis "tikrai isimylėjęs, ir juodu būtinai lauks, iki galės susituokti". Jis, girdi, daugiau nė vienos kitos mergaitės šitaip stipriai nemylės. Bet už pusantro mėnesio ta jo Darata buvo užmiršta, o po pusmečio buvo užmirštos ir kelios jos pėdinės, kurias lygiai "tikrai" buvo iš eilės isimylėjęs. Kol jis sulaukė 17 metų, tokių susižavėjimų pergyveno apie porą tuzinų, vis nuoširdžiai tikėdamas, kad tai pirmoji meilė.

Panašūs širdies skraidymai pasitaikydavo ir ankstesnėse kartose. Bet tada vaikas ar jaunuolis neskubėdavo tuoj visiems apsiskelbti, kad ši meilė jau ji veda vedybų link, kad ji amžina. Kukliau elgiantis buvo mažiau suklustama.

Jaunuolių meilė, nors nepastovi ir trumpalaikė, tam tikra prasme yra gana vertinga. Tai jaunuolio laipsniškas atsivėrimas į naują gyvenimo sritį, tai pradėjimas susipažinti su tuo, kas vėliau bus labai reikšminga. Taip pamažu jis ima išeiti į pasaulį. Lig šiol mylėjęs tik tėvus ir saviškius, jis dabar žengia jau plačiau — mėgina priirti širdį prie visai svetimų, kurie nuo jo daug kuo skiriasi ir todėl reikalauja ilgesnio laiko, kad prisiderintų, kad vienas kitą suprastų. Seimų papročiai yra visada skirtingi, o dar ir būdai, prigimtis — kitoniški. Todėl svarbu, kad tas naujų ryšių užmezgimas būtų palaipsniui, atsargus, pradžioje vien iš nuotolio stebint, susipažįstant, pasikalbant, palyginant, viską apsvaistant. Jei išsyk atsisakoma atsargumo, tai lengvai suklustama, skaudžiai apsiganauna.

Jaunuoliui bręstant, jame išbunda ir skleidžiasi sudėtingos dvasinės jėgos, formuojasi charakterio bruožai. Todėl ir susidomėjimas antrąja lytimi ir draugavimas, jei išsilaiko tinkamoje ribose, visuomet praturtina jo dvasią, padeda ugdyti asmenybę. Teigiama, kad vispusiškai bręstant ir toje srityje nepalieka tuštuma. Į priešingą lytį pradedama nuosekliai žiūrėti kaip į reikalingą ir įdomų gyvenimo papildymą.

Tokių vaikiškus ir nepastovius isimylėjimus tėvai neturėtų pajuokti, nes jaunam ir tas trumpalaikis jausmas yra tuo tarpu labai daug reikšiantis. Pajuokiant ar ypač supeikiant, jaunuolis prie savo meilės objekto dar karščiau prisiriša, net atsigręždamas prieš tėvus! Nuo to dažnai prasideda tas nepageidaujamas vaikų — tėvų konfliktas, atšalimas.

Per daug griežtas laikymasis poroje jaunuoliams kenkia tuo būdu, kad jų ugdymasis apsiriboja tuo vienu asmeniu. Kaip moksle svarbu jaunuoliui šitame amžiuje įgauti bendro lavinimosi iš visų sričių, taip ir antrosios lyties asmenų jis turėtų pažinti daugiau, įvairesnių būdų ir papročių, su daugeliu kalbėtis ir šokti, linksintis būryje. Tai ir linksniau ir dvasiškai turtingiau. Iš daugelio renkantis —

mažiau klaidų pasitaiko. O jei visa laiką tik poroje praleidžia, mažai su kitais bendrauja, tai savo dvasinę patirtį susiaurina, lieka menkesnės nuovokos ir lengviau gali patekti į klaidas.

Kaip toli gali siekti fizinis kontaktas: rankom susikabinimas, bučiavimas ir pan.?

Prof. F. Hoffer sakydavo savo auklėtiniams: "Jei berniukas vilioja mergaitę glamonėtis, jis tartum siūlo ant jos kaklo užkabinti pigios kainos ženklą. Reiškia, jis pigiai ją vertina. Jeigu ji jo norams nesipriešina, reiškia, kad ir ji pati save pigiai vertina".

O jei jaunuolių pora tikrai mylisi, tada kiekvienas savyje turi didelę pagarbą antrajam asmeniui. Ir berniukas jokių būdų nesieks mergaitę vilioti į nemoralius veiksmus, nestums ją į gėdą prieš kitus žmones, į panieką ir negarbę. Jis savo mylimą mergaitę idealizuos ir gerbs ir jos skaisnumas jam bus brangus.

Kaikas klausia: kodėl jie turi laukti vedybų, jei jau yra tikra abipusė meilė? O tai, greta religinio nuostato, yra būtina savo paties savigarbai: tuo būdu pripažįstama etinė gyvenimo tvarka, šeimos santykių šventumas, ilgalaikės meilės ištvermė ir grožis. Taip jaunuolis sutvirtėja, išsiugdo valią, būdo grynumą. O jei kas jaunas nepajėgia susivaldyti, principų nestato augščiau už biologinio instinkto jėgą, tas ir užaugęs bus ištižusio charakterio, nepatikimas ir menkas partneris.

Tiesą sakant, JAV-bėse dabar per daug viešumoje siūlomas "seksas", ir dažnai vien kūno trauka sutapatinama su tikrąja meile. Todėl dažnai ir apsigauinama.

Dr. A. Stone siūlo berniukams tokią formulę meilės apsisvarstymuose:

1. Ar tavo mergaitė galės tapti gera drauge ir padėjėja?

2. Ar ji tikrai tave myli? Ar nėra savanaudė? Ar jos jausmas nuosirdus?

3. Ar ji bus pasiaukojanti ir taiki šeimoje? Ar mylės vaikus? **P. J.**

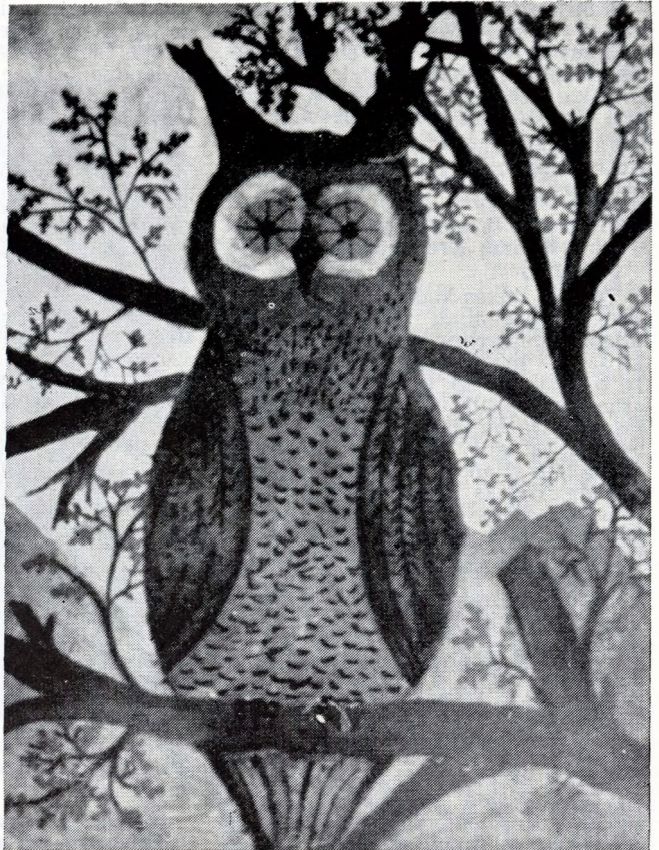
"Aušros" mergaičių gimnazija Kaune šiemet švenčia 100 metų sukaktuves. Šis pastatas buvo pradėtas statyti 1864 m. ant domininkonų vienuolyno žemės, kur buvo įsteigta berniukų gimnazija, vietoje iš Kražių atkeltos bajorų mokyklos.

Laike I pasaulinio karo, vokiečių okupacijos metu, gimnazijos patalpose įsikūrė vyriausia vokiečių valdžia Lietuvoje ("Deutsche Verwaltung in Litauen"). Atgavus nepriklausomybę, namai buvo atremontuoti ir paskirti Steigiamajam Seimui. Čia Steigiamasis Seimas kūrė pirmąją Lietuvos konstituciją, Žemės Reformos įstatymą ir daugybę kitų; čia posėdžiavo ir visi trys vėlesnieji seimai. Vėliau dalis pirmo augšto patalpų buvo perleista viešajai valstybinei bibliotekai.

1926 m. paleidus trečiąjį seimą, šiuose namuose įsikūrė valst. "Aušros" mergaičių gimnazija, kuri su pa-keistais vardais gyvena iki šių dienų.

PELEDA

12 METŲ VAIKO
PIEŠINYS

MENINIS VAIKO IŠSIREIŠKIMAS PIEŠINIUOSE

K. KUBILIENĖ

Kai neseniai teko būti vaikų darželyje ir, lydimai senos vedėjos, stebėti jų meną, kuriuo buvo nuklotos sienos, nenoromis kilo mintis, kad pirmas vaikų pergyvenimų išreiškimas yra jų piešiniai. Dar vaikas nemoka nei skaityti, nei rašyti, o jau sugeba savo pergyvenimus išreikšti popieriuje. Nesvarbu ar vaikas talentingas ar ne (pedagogai sako, kad vaiko gabumą galima tik vėliau nustatyti) — visiems vaikams reikia duoti galimybes ir progos pasireikšti piešimo mene. Tas pasireiškimas yra labai svarbus vaiko asmenybės išvystymui. Psichologai nustatė, kad jaunuoliai pasidaro emociniai nenormalūs dalinai dėl to, kad kūdikystėje neturėjo progos išreikšti savo jausmų piešiniuose.

Aš norėčiau pasidalinti su jumis mintimis, kaip vaikai išreiškia savo pergyvenimus piešiniais, panagrinėti ką duoda piešimas individo išsivystymui, taip pat, kuo tėvai, suprasdami vaikų kūrybinį vystymąsi, galėtų jiems padėti, bei būdus ir priemones jų kūrybingumą ugdyti, o ne sužaloti. O tikslas bus atsieltas ką įdiegsime jaunime kūrybingą dvasią ir paskatinsime juos turtingesniai vidi-niam gyvenimui.

Dvidešimtas šimtmetis yra skaitomas vaiko amžiumi, nes tik šiame šimtmetyje vaikas yra traktuojamas kaip asmuo gyvenantis savitą, pilną gyvenimą.

19-ame šimtmetyje vaikai buvo laikomi "mažais ponaičiais" ar "panelėmis" ypatingai juos giriant, o taip

pat juos rengdavo kaip suaugusius. Šitas ypatingai atsispindėjo vaikų mene — piešiniuose, nes jiems buvo pritaikyta suprastinta suaugusių piešimo technika pvz.: 8-9 metų vaikai piešė cilindrus arba kitokias formas perspektyvoje arba juos atsidėję dažė ir spalvojo pieštukais. Šituo jie buvo lavinami techniškai, buvo tobulinami jų motoriniai judesiai. Kaikurie net žymūs pedagogai šitoki meną įvedė savo mokyklose ir dabar dar kaiku-rios mokyklos tebėra to įtakoję.

Dabartiniu metu pedagogai ir psichologai žino, kad vaikas visai nepiešia popieriuje to ką jis mato, bet tą ką jis jaučia. Todėl suaugusiam dažnai sunku suprasti vaikų meną, nes suaugęs žmogus neturėdamas tam specialaus pasiruošimo ar nestudijavęs vaikų meno negali nieko paveikslė išžiūrėti, o ypatingai suprasti to paveikslą ar piešinio turinio ir jo prasmės.

Kiekviena motina, tėvas ar mokytojas žino kokį džiaugsmą vaikui sudaro popieris, dažai ar spalvoti pieštukai. Jau net nuo 2-3 metų pradėdant vaikas ima kažką piešti ar braižyti, nors dar tam braižymui nėra teikiama ypatinga vertė, tačiau vaikas jau pradeda linijoms ar apskritimams duoti vardus.

Suaugę žmonės vaikų menui nedaug ar visai neturi įtakos. Labai mažas nuošimtis yra suaugusiųjų, kurie piešia ir išreiškia savo jausmus popieriuje (išskyrus menininkus, kurių nuošimtis labai nedidelis).

Studijuojant vaikų meną reikia analizuoti vaiko gyvenimą, jo aplinką, jausmus ir vidinius išgyvenimus. Nevien žodžiais, rankų mostais ar veido išraiška, bet ir psichomotoriniai gali būti išreiškiamas vidinis išgyvenimas.

Vaiko piešimą — meną L. van der Horst suskirsto į tris pagrindinius periodus:

Pirmas (3-7 metų) yra scheminis pergyvenimų išreiškimas popieriuje

Tai yra laikas kada vaikas išreiškia savo pergyvenimų tik pagrindinius bruožus popieriuje, o detales pasilieka sau — neišreikštas ar nenupieštas. Ir tik paklaustas užpildo tas detales arba pats paaiškina žodžiais. Vaikui visai nesvarbu kas yra nupiešta ant popieriaus lapo, svarbu paveikslas išgyvenimas. Vaikas savo pergyvenimus vienaip išreikš popieriuje ir kitaip juos atpasakos ar paaiškins. Čia yra vaiko individualumas atsispindis jo mene, charakteringas to amžiaus grupei. Knygoje "Feelings and Emotions" L. van der Horst teigia, kad iš piešinių galima beveik tiksliai nustatyti vaiko amžių. Pats piešimas ir atliktas darbas yra svarbus studijuojant vaikų meną, bet nėra apsprendžiantis faktorius, nes maža tik dalelė jo pergyvenimų, pastebėjimų yra ant popieriaus.

Pirmoje to periodo grupėje 3-5 metų vaikai užakcentuoja žymesnius pergyvento vaizdo bruožus ir padaro daiktą ar asmenį daug didesnį, palyginus su aplinkui esančiais nupieštais daiktais, pvz. sniego senis didesnis už šalia stovintį namą.

Visiškas vaiko priklausomumas, buvęs kūdikystėje, pradeda po truputį atsipalaiduoti, ir šią faktą galima pastebėti visuose to amžiaus ar to periodo vaiko darbuose. Šitas procesas pasireiškia dviguboje formoje:

a. Atsipalaidavimas motinos — šeimos arba "mes" ("we"), nors tą kampaną vaikas pasiliks savyje kaip atsargos prieglobstį. Pirmuosius 3 metus jis pasilieka prižiūstas stipriais ryšiais prie aplinkos gyvenimo ir padaro jį sau priklausančiu. Daiktus ar gyvulius nupiešia su žmogaus veidu, duoda fizinominį charakterį.

b. Vaiko susipažinimas su realiu gyvenimu ir darbais, kurie turės svarbios reikšmės vaiko "aš" išsivystyme vėlesniame jo gyvenime.

Vėlesnėje pirmo periodo pusėje (6-7 m.) vaikai pradeda labai vertinti tą patį piešimą - dažymą, tą patį bendravimą su popieriu ir pieštuku, nors nevisada šitame amžiuje vaikas gali pilnai užbaigti pradėtą paveikslą; pvz. nupiešti tik akis, nosį ir burną, bet nenupiešti ir neužbaigti pačios galvos, arba nors žmogus būtų nupieštas be kojų, bet jo skrybėlė bus su gėle.

Canaletto (1697-1768) 18 amž. Italų tapytojas, kurio paroda yra rodoma Kanadoje ir Amerikoje. Kilęs jis iš Venecijos, teatro dekoratoriaus sūnus. Išsimokslino Romoje, kuri laiką gyveno Londone, pastoviai dirbo Venecijoje. Daugiausia jis piešė miestų vaizdus, kaip Venecijos, Romos, Londono, o taip pat ir fantastiškus miestus. Paroda sudaryta iš privačių kolekcijų ir įvairių muziejų skolinų darbų. Šitokios parodos priklauso prie tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo ir yra visiems pravartu pamatyti.

Iki 5 metų vaikai vertina tik patį darbą, o ne pasiektą rezultatą, ir pasiektas ar užbaigtas darbas jo visai nedomina. Šitame amžiuje vaikai nesisidomi ir draugų nupieštais ar nudažytais darbais.

Antras periodas (7-10 metų) yra detalinis pergyvenimų išryškėjimas

Šitame amžiuje vaikas pradeda atkreipti dėmesį į formą. Šitas periodas dar yra vadinamas **intelektualine faze**. Čia turtingas įsivaizduojamas ar matytas — išgyventas paveikslas įgauna formą ir piešiami daiktai tvarkingai išdėstomi.

Dabar vaiko nupieštas vaizdas pasidaro vertingesnis ir dažnai yra girdimi paties vaiko nusivylimai: "O ne, čia dar nėra gerai" arba "čia tik maždaug pavaizduota". Kitaip tariant, nevisada vaikas pajėgia išreikšti tą, ką jis turėjo vaizduotėje. Vaizduotė pasidaro kontroliuojama ir jo kalba ir mintys yra dominuojamos konkrečių vaizdų. Piešimas ar dažymas pasidaro grafinis vaizdų apibūdinimas. Apie šio periodo galą vaikai mėgsta grupuoti savo vaizduojamus objektus: suolus, kėdes, paukščius, medžius ir gyvulius. Vienas vaikas tą grupavimą sudaro iš didesnio, kitas iš mažesnio skaičiaus. Arba paprašytas nupiešti moterį ir vaiką, nupiešia moterį stumiančią vežimėlį su vaiku, žinoma, tai yra vaiko motina.

Trečias periodas prasideda apie 10 metų amžiaus

Tada vaiko menas pasiekia viršūnę. Su vaizduotės ir kalbos išstobulėjimu, vaikas piešia ką žino, nori praturtinti savo žinojimą piešimu. Bet kalba ir išsireiškimas žodžiais jau turi daug didesnės reikšmės. Žinoma, būtų klaidinga pasakyti, kad kalbos žinojimas išstumia vaiko - jaunuolio meną - piešimą, bet vaiko supratimu, piešimas pasidaro nebeapakankamas savo jausmų išreiškimas.

Nuo 10-12 m. amžiaus vaikų mene pasireiškia realizmas. Kaikurie meno mokytojai mato reikalą mokyti piešimo ir spalvos teorijos ir anatomijos. Piešimas - dažymas pasidaro tik techniškas išpildymas vietoje asmens jausmo išreiškimo. Todėl daugelis jaunuolių, techninei piešimo pusei

pasidarius nuobodžiai, meta piešimą.

Daugelis psichiatrų yra priešingi betkokiam kopijavimui ar nupieštų simbolių ar daiktų ar formų spalvojimui, nes tai esąs tik motorinių judesių lavinimas, kaip pvz. (colouring) knygos pripaišytos įvairių formų, gyvulių, žmonių, kur reikia tik pripildyti spalvomis. Žinoma, kadaise vaikai randa malonumo tai daryti ir visai nieko negalvodami, neįdėdami savo jausmo, užpildo tas formas, ar nupieštą daiktą, gyvulį nudažo įvairiomis nerealiomis spalvomis.

Užbaigiant savo šitą trumpą apibūdinimą, norėčiau būti tik tarpininke ir pateikti keletą patarimų duodamų tos srities autoritetų.

Reikia vaikus skatinti piešti ir duoti sąlygas piešimui ir dažymui. Piešime vaikai ras pasitenkinimą, o suaugusiems, vaikams esant kūrybingoje nuotaikoje, bus malonesnis kasdieninis gyvenimas.

Žinoma, medžiaga turėtų būti parūpinta: popieris, spalvoti pieštukai, vandeniniai dažai, pirštais naudojami dažai (finger paint), spalvotas molis yra būtini mažiesiems menininkams. Patariama jauniems vaikams duoti tik pagrindines šešias spalvas: raudoną, geltoną, mėlyną, žalią, juodą ir baltą. Be to, vaikai turėtų turėti vietą, kur niekieno netrukdomi, galėtų išlieti savo jausmus piešdami.

Nemažas skaičius suaugusių daro didelę klaidą per daug girdami vaiką arba, nesuprasdami jo piešinių, jį peikdami. Paskutinis yra skaitomas dideliu nusizengimu tolimesniam vaiko domėjimuisi piešimu ar dažymu. Geriausiai būtų mėginti juos suprasti ir tinkamai įvertinti.

Pasistengti, minutę laiko turint, piešti ar dažyti kartu su vaiku, tiktai tą darant neimtuoti, bet dažyti ar piešti pagal savo amžių ir sugebėjimą, bet vaikas neturi kopijuoti tėvų ar kitų žmonių darbus, nes tai gali sumažinti ir sumaišyti jo kūrybingumą. Jei sąlygos leidžia, parodyti vaikams menininkų darbus nusivedant juos į meno galerijas, bet per daug tuo nevarginti nei vaiko nei savęs.

Parodyti vaiko piešinius kitiems, ne pasirodymui, bet įvertinimui jo idėto darbo ir kūrybos. Neaiškinti už jį jo darbų.

CANALETTO

SVENTE VENECIJOJE

Š.m. rugpjūčio 15 d. Marijos Nekalto Prasidėjimo vienuolyne, Putname, iškilmingus įžadus padariusios seselės: L. Činčiūtė — ses. Dovyda, G. Kliukaitė — ses. Domininka ir Marijošiūtė — ses. Ignė.

K. L. K. MOTERŲ DR-JOS SUVAŽIAVIMAS

Pagal Kanados Liet. Kat. Moterų dr-jos įstatus šios draugijos suvažiavimai yra šaukiami kas treji metai. Centro V-bos nutarimu ateinantis suvažiavimas yra šaukiamas šių metų lapkričio 28-29 d.d. Toronte.

I suvažiavimą kviečiamos visų KKK Mot. dr-jos skyrių atstovės (viena atstovė nuo kiekvienos dešimties narių), centro valdybos bei centro revizijos komisijos narės, centro valdybos ir skyrių dvasios vadai, skyrių valdybų pirmininkės, draugijos garbės narės; kviečiamos taip pat Montrelio Sv. Onos ir Sv. Elzbičtos draugijų atstovės-viešnios bei JAV Kat. Moterų draugijos atstovės-viešnios.

Suvažiavimo darbotvarkė:

28 lapkričio 9 val. ryto Sv. Jono Kr. parapijos bažnyčioje šv. Mišios. Po Mišių Sv. Jono Kr. parapijos patalpose visoms suvažiavimo dalyvėms bendri pusryčiai.

11 val. Liet. Vaikų Namuose (57 Sylvan Ave.) suvažiavimo dalyvių registracija ir posėdžiai iki 2 val.

Nuo 2 val. iki 3.30 val. — pietų

pertrauka. Pietūs visoms suvažiavimo dalyvėms Prisikėlimo parapijos salėje.

Nuo 3.30 val. grįžtama į Liet. Vaikų Namus ir posėdžiaujama toliau.

29 d. lapkričio — sekmadienis.

11 val. iškilmingos šv. Mišios Prisikėlimo parapijos bažnyčioje. Pasmokslą sakys kun. svečias.

Po Mišių Prisikėlimo parapijos salėje agapė. Kadangi šiemet sueina 15 metų nuo KKK Moterų dr-jos įsteigimo Kanadoje, norint atžymėti šią sukaktį, agapė ruošiamą iškilmingiau. Bus paskaita viešnios iš Montrelio ir koncertinė dalis.

Tuo suvažiavimas baigiamas.

Centro valdyba labai prašo skyrių atstovės galimai gausiau dalyvauti suvažiavime. Gyvenimas savo kasdieniškumui, tarsi dulkėmis, apneša mūsų kilnius siekimus, mūsų idėjas ir mūsų savitarpi ryšį. Suvažiavusios atsinaujinsime dvasioje, pasisemsime stiprybės, energijos ir noro dirbti. Atsivežkime naujų minčių ir planų mūsų draugijos veiklai pagyventi. Susižaviokime kaip tikros seserys — pabūvokime kartu!

KATALIKŲ MOTERŲ SUVAŽIAVIMAS

Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjunga sušaukė rugpjūčio 22 d. Niujorke tarybos posėdį, į kurį atvyko atstovai iš tolimesnių vietų. Valdybos pirm. M. Galdikienė atidarydama posėdį pasidžiaugė, kad PLKO Sąjungai pavyko išlaikyti Lietuvos vardą gyvą Pasaulio Kat. Moterų Organizacijų Unijoje. Unijos kongresuose dalyvavimas sąjungos veikliū atstovų gerai lietuves užrekomendavo; ypatin-

gai B. Venskuvienės veikla Unijoje didžiai vertinama.

Dabar atėjo laikas plačiau užmegsti ryšius su vietos esančiom kat. moterų organizacijomis ir pasistengti laimėti mūsų tėvynės laisvinimo reikalui daugiau draugų.

Mūsų visuomenė daug kur nesulaukia pakankamos talkos iš moterų, o ypač iš jaunų intelektualų, tuo tarpu moterims būtų plati dirva veikti kul-

tūrinėj bei socialinės globos srityse. Lietuvių yra vienišų, paliegusių, senyvų, kurioms būtų brangus savo tautiečių dėmesys. Jie nesijaustų apleisti ir užmiršti svetimųjų tarpe.

Suvažiavime atsilankęs prel. J. Balūnas papasakojo apie katalikų akciją Amerikoje. Ji daug kuo skiriasi nuo veiklos Europoje. Tur būt, dėl to taip sunkiai pritampa naujosios ateivės prie vietos lietuvių organizacijų, kurios yra pasisavinusios Amerikos veiklos metodus.

Iš "Giedros" pirm. Em. Vilimaitės pranešimo paaiškėjo: vyresniosios giedrininkės laikosi daugiau Lietuvos veikimo tradicijų, o jaunosios jiesko naujų kelių. Ar pavyks ką geresnio laimėti, parodys ateitis.

Al. Dumbarienei padarius išdo stovio pranešimą, išrinkta į revizijos komisiją: S. Šlepetienė ir R. Kundrotienė. Veiklos pranešimai padaryti dr. N. Bražėnaitės, Paronetto ir B. Venskuvienės.

Suvažiavimas išreiškė pasitenkinimą Pasaulio Moterų Katalikių Organizacijų Unijos palankiu nusistatymu pavergtom tautom, susirūpinimu religijos persekiojimu komunistų pavergtose šalyse ir įpareigojimu pasaulio katalikių moterų organizacijas kasmet priminti kenčiančios Bažnyčios vargus spalio 11 d. ir teikti praktinę bei moralinę paramą kenčiantiems už geležinės uždangos.

Suvažiavimas pageidauja, kad lietuvių katalikių moterų organizacijos palaikytų santykius su vietos katalikių moterų organizacijomis, stengtųsi nuiteikti vietos žmones už Lietuvos išlaisvinimą ir savo gražia veikla keltų lietuvių garbę. Lietuvių katalikių moterų organizacijos prašomos sustiprinti savo narių ideologinį ir tautinį susipratimą, dažniau ruošti atitinkamais klausimais paskaitas bei pasikalbėjimus ir tuo būdu padėti moterims pasiekti savo pilnutinės asmenybės išsivystymo.

Suvažiavimas kviečia visas lietuvių kilmės katalikes moteris, o ypatingai jaunasias, isijungti į savo vietos lietuvių katalikių moterų organizacijas, skiepyti savo narėms asmeninę bei kolektyvinę atsakomybę už lietuvių tautos gerovę. Taip pat naudinga prie esamų moterų organizacijų kurti mergaičių sekcijas ir pavesti joms dalį talkinimo organizacijos darbe.

Suvažiavimas mano, kad katalikės moterys gali ir privalo daugiau veikti lietuvių bendruomenės sambūry tarnaudamos Tiesai ir Vienybei.

Taip pat suvažiavimas ypatingu žodžiu kreipėsi į pavergtos Lietuvos moteris.

M. G.

Lietuvės katalikės laisvajame pasaulyje

Dr. N. Bražėnaitė-Paronetto kalbėjo apie Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų — PLKO veiklą. Tremtyje lietuvių katalikių moterų veikla atgaivinta dr. V. Karvelienės pastangomis 1946 m. Vokietijoje. Sąjungos tarybą 1946. X. 6. sudarė atstovės: LK Moterų Draugijos, ateitininkių senelių, studentų ir moksleivių. Sekančiais metais — 1947, atnaujinti ryšiai su Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unija. Šios unijos pirmame pokariniame kongrese Romoje lietuves atstovavo dr. A. Sidlauskaitė.

Sąjungos valdyba 1951 m. persikėlė į Paryžių. Pirmininkės pareigas per-

ėmė M. Galdikienė, vicepirm. — dr. V. Karvelienė. Užmegsti ryšiai su pasaulio katalikių moterų organizacijomis, izeita į tarptautinę veiklą Lietuvos reikalams ginti. Iš lietuvių katalikių moterų organizacijų per visą tą laiką į sąjungą įstojo Amerikos, Kanados, Australijos, Anglijos, Škotijos, Argentinos, Urugvajaus, Brazilijos, Kolumbijos moterų draugijos. Jos talkino savo informacijomis ir lėšomis.

Romoje 1952 m. B. Venskuvienė, dr. N. Bražėnaitė ir U. Karvelytė atstovavo sąjungai kongresuose, kuriuos sušaukė Pasaulio Katalikių Moterų Unija ir Mergaičių Katalikių Federacija. Lietuvos atstovės savo pranešimais priminė pavergtąją Lietuvą ir iš Lietuvos į sunkią dalį pasitraukusias lietuvės moteris. Viena iš rezoliucijų buvo persekiojamom tautom užjausti. Savo tautom iš už geležinės sienos atstovavo tikrai lietuvės ir kinitės. Tais pačiais metais lietuvės dalyvavo Paryžiuje sušauktame tarptautiniame mergaičių globos kongrese. Taip pat dalyvauta Prancūzijos katalikių moterų jubilėjiniam kongrese Liurde ir tarptautinėje katalikių mergaičių studijų savaitėje Altenberge, Vokietijoje. Vienas pranešimas buvo apie lietuve M. Pečkauskaitės ir Maironio raštuose.

Sąjungai 1952 m. netekus dviejų svarbiausių veikėjų Europoje (M. Galdikienė išvyko į JAV, dr. V. Karvelienė mirė), organizacinė veikla kuriam laikui susilpo. Sąjungos nauja valdyba 1953 m. susidarė jau Amerikoje. Kitais metais — 1954. V. 16. Niujorke sušaukta gausi katalikių moterų konferencija, sujungusi senos ir naujos emigracijos lietuvės. Sąjungos valdybon įėjo pora Amerikoje gimusių lietuvių; pirmininkės pareigas ir toliau prisiėmė M. Galdikienė. Sąjungos atstovė prie Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos paskirta B. Venskuvienė Paryžiuje.

Lėšom telkti 1961 m. įsteigtas fondas, o kultūrinei veiklai stiprinti atgaivinta dar Lietuvoje veikusi Moterų Tarka. Talkininkų tarpe yra rašytojų, muzikų, dailininkų, akademikų, visuomenininkų ir kt. Taip pat labai gražiai nusisekė Sąjungos 40 metų minėjimas Niujorke 1963 m. kovo 9 d. ir 1964 m. vasario mėn. surengtos studijų dienos lietuvės pareigos šeimoje ir visuomenėje pasvarstyti. Organizuojama tarptautiniams reikalams sekcija, kurios uždavinys bus palaikyti artimus ryšius su pasaulio katalikių moterų organizacijomis.

Iš sąjungos veiklos praeityje ir pokario metu 1952 metais išleistas stambus leidinys "Mūsų Keliai".

Lietuvės katalikės tarptautinėje veikloje

B. Venskuvienė, atvykusi iš Paryžiaus, padarė pranešimą apie jos ryšius su Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unija — UMOFC, kurioje ji atstovauja lietuvėm katalikėm — PLKO Sąjungai. Pranešimas apėmė veiklą nuo 1961 metų.

Tais metais Unija šventė savo 50 metų sukaktį. Kongresas įvyko Romoje, jame dalyvavo 65 kraštų atstovės. Lietuvėm atstovavo P. Ivinskienė, J. Lungienė, B. Šlepetytė-Venskuvienė ir A. Uknevičiūtė iš Australijos; visos kitos iš Europos.

Atidaromame posėdyje B. Vensku-

vienė nušvietė pavergtų tautų moterų sunkią padėtį ir kančias. Kalbą perdavė Vatikano radijas keliom kalbom. Iš komisijų pavergtom tautom reikšmingiausia buvo ta, kurioje svarstytas marksistinis ir praktinis materializmas. Šiai komisijai pirmininkavo B. Venskuvienė. Ji taip pat dalyvavo Unijos tarptautinio biuro ir tarybos posėdžiuose; tarybos posėdyje dalyvavo dar ir A. Uknevičiūtė.

Naujai išrinktame tarptautiniame biure B. Venskuvienė perrinkta antrą kartą atstovauti pavergtų tautų moterim. Po kongreso biuro posėdžiai įvyko 1961 m. Romoje, 1962 m. Dubline, Airijoje, 1963 m. Lisbone, Portugalijoje, 1962 ir 1964 m. Paryžiuje. B. Venskuvienė visur informavo apie pavergtą Lietuvą ir jos moteris.

Unija savo uždaviniams siekti turi atskiras komisijas. Kai 1961 m. buvo sudaryta nutildytos Bažnyčios ir tremtinių komisija, jai vadovauti buvo pakviesta B. Venskuvienė; kitos narės — E. Carton, Airija, E. von Strachotinsky, Austrija, ir E. de Vilalon, Kuba. Pirmininkė B. Venskuvienė parengtą komisijos veiklos programą priėmė Unijos biuras savo posėdyje Dubline. Komisijos pasiūlymu, nuo š. m. spalio 11 d. įvedama kasmetinė Maldos Diena už Bažnyčią, kenčiančią anojė pusėje geležinės sienos. Melsis viso pasaulio katalikės moteris ir prisimins savo organizacijų rengiamuose minėjimuose.

Komisijai tenka palaikyti dažnus ir tamprus ryšius su atskirais asmenimis ir viso pasaulio moterų organizacijomis. Labai dažnai tenka informuoti Lietuvos klausimais.

Paryžiuje 1963 m. spalio 23-25 d. buvo surengtos studijų dienos Unijos

tarptautinei veiklai svarstyti. Unija palaiko ryšius su Jungtinėm Tautom ir kaikiurim jų tarptautinėm komisijom, kaip auklėjimo ir švietimo — UNESCO, mitybos ir žemės ūkio — FAO, vaikam globoti fondu — UNI CEF, ir kt. Unija čia turi nuolatines savo atstoves. Tuo būdu susidaro progos ir pavergtos Lietuvos klausimus iškelti. Studijų dienos B. Venskuvienė kalbėjo apie lietuvės katalikės pavergtame krašte ir apie PLKO Sąjungos veiklą laisvame pasaulyje. Ta pačia proga įvykusiame Unijos tarybos posėdyje B. Venskuvienė padarė pranešimą apie Tylos Bažnyčios ir tremtinių komisijos darbus.

Žodis Lietuvos moterim

Pasaulio Lietuvių Katalikių Moterų Sąjungos suvažiavimas, įvykęs 1964 m. rugpjūčio 22 d. Niujorke, sveikina jus, mielos sesės, ir reiškia gilią užuojautą jūsų varge dėl religinio persekiojimo ir siekimo Lietuvą nutautinti.

Visose kultūringose šalyse sąžinės laisvė yra gerbiama, tik jūs komunistų pavergtojų mūsų tėvynėje esate dvasios vergijos. Tepaguodžia jus bent tai, kad ne tik mes, bet ir viso pasaulio katalikės, susibūrusios į Pasaulinę Katalikių Moterų Organizacijų Uniją, nuosirdžiai užjaučia jūsų kančias ir kiekvienais metais spalio 11 d. mels jums išvermės ir jėgų pasilikti ištikimomis Katalikų Bažnyčios dukromis.

Mes neabejojame, kad jūs, kaip ir mūsų prosenolės, išlaikiusios tautos dvasią gyva rusų cario priespaudos laikais, išliksite geromis lietuvėmis katalikėmis, nepaisant šių laikų komunistų siautėjimo mūsų brangioje tėvynėje. Te Dievas jums padeda!

PRELATUS MYKOLAS KRUPAVIČIUS ATŠVENTĖ AUKSINĮ KUNIGYSTĖS JUBILĖJŲ

Gimė 1885 m. rugsėjo 1 d. Balbieriškyje, Marijampolės aps. Lietuvių tautoje pasireiškė ir veikė kaip vienas garsiausių kunigų: visuomenininkas, politikas, valstybininkas. 1897 m. baigė Igliskėlių pradžios mokyklą, o 1905 m. Veiverių mokytojų seminariją. Mokytojavo Lomžos gubernijoje, Penchratos ir Rutkų mokyklose, ir 1907 m. Papilėje jau Lietuvoje. 1908 m. įstojo į Seinų dvasinę seminariją ir ją baigė 1913 m. ir teologinius mokslus gilino Petrapilio Dvasinėje Akademijoje, kurią baigė 1917 m.

Kunigu įšventintas 1914 m. birželio 13 d. vysk. Ciepliako Petrapilyje ir buvo paskirtas kapelionu į lietuvių pabėgėlių Martyno Yčo vyrų gimnaziją Voroneže.

1918 m. vietos revoliucinio komiteto teismo buvo pasmerktas mirti, bet sužinojęs iš Voronežo pabėgo, persirengęs rusų kareivio uniforma ir per Kazlovą ir Vitebską bei Pastovius pasiekė Lietuvą.

Perėjęs per vokiečių okupacinės valdžios karantinus nuvyko pas vysk. Staugaitį į Seinus. Iš kur buvo paskirtas dirbti Lietuvių Taryboje Vilniuje, o nuo 1919 m. Kaune. Čia buvo vidaus reikalų ministerijos socialinio skyriaus ypatingų reikalų valdininkas, vėliau žemės ūkio ministerijoj žemės reformos komisijos sek-

retorius. 1920-1926 m. visų Lietuvos respublikos seimų atstovas, kaip krikščionių demokratų lyderis ir partijos pirmininkas, o po 1926 m. perversmo seimo pirmasis vice-pirmininkas. 1923-1926 m. žemės ūkio ministeris, pravedęs garsiąją žemės reformą, atitaisydamas Lietuvos valstiečiams amžių skriaudas, kai iš jų žemes buvo atėmę lenkų, o vėliau rusiškoji okupacija, padarydama didelius dvarus.

Nušalintas nuo valdžios — 1927-1929 m. gilino studijas katalikų u-tė Lille ir Tulūzoje, gilindamasis į sociologijos bei ekonomijos mokslus. 1931-1933 m. Vilkiškių Dvasinės seminarijos profesorius, nuo tų pareigų pats atsisakęs, buvo klebonas Veiveriuose (1933-1935 m.) ir Kalvarijoje (1935-1942 m.) klebonas ir dekanas. 1948 m. pakeltas prelatu jau tremtyje Vokietijoje.

M. Krupavičius nuo pradžios mokyklos laikų įsijungęs į revoliucinę veiklą prieš rusų vyriausybę. Kunigų seminarijoje Seinuose ir mokytojau-damas Mozūrų krašte, aktyviai dalyvavo revoliucinėje veikloje prieš carizmą ir lenkų dvarininkų paprotį išnaudoti kumečius ir mažžemius valstiečius. Buvo patrauktas teisman, bet išsisukęs. Už panašią veiklą buvo norėta jį pašalinti ir iš dvasi-

nės seminarijos, bet vysk. Karosui užtariant paliktas ją baigti. Petrapičio Dvasinėje akademijoje jis aktingai įsijungė į ateitininkų sąjudį ir visą gyvenimą jį rėmė. Voroneže pasireiškė kaip aktyvus politikas ir kovotojas dėl Lietuvos nepriklausomybės.

1922 m. įkūrė Leono XIII Fondą, kuris įsigijo Kaune namus ir spaustuve, atitekusią "Žaibo" bendrovei, kuri leido dienraščius Rytą ir XX-tą Amžių.

Mykolas Krupavičius yra žemės reformos sumanytojas ir jos vykdytojas. Savo tikslui pasiekti jis patapo žemės ūkio ministru ir per trejus metus išdalino 418.000 ha dvarų žemės bežemiams ir mažžemiams. Taip šis kunigas revoliucionierius atitaisė šimtmečiais trukusią mūsų valstiečių skriaudą, dėl ko jie kovojo su dalgiais ir šakėmis 1831 ir 1863 metais sukilimuose.

Šis nenuilstamas kovotojas dėl lietuvių tautos išlaisvinimo iš caristinės Rusijos, vargšų ir nuskriaustųjų teisių gynėjas, neišsemiamos energijos ir reto kūrybingumo kunigas buvo ir II-jo Pasaulinio karo metu Vokietijos nacinės valdžios areštuotas ir išštrėtas iš Lietuvos.

Vokiečių okupacijos metu (1941-1944 m.) narsiai gynė žudomų žydų teises ir Lietuvos valstybės turtų nacionalizavimą. Dėl savo drąsos buvo patalpintas Eitkunų, Tilžės kalėjimuose, o vėliau į namų areštą Regensburge Bavarijoje.

Antru kartą okupavus Lietuvą bolševikams, tremtyje Vokietijoje aktingai įsijungia į VLIK'o (Vyriausią Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto) veiklą, daugelį metų būdamas pirmininku. Tremtyje paruošė Lietuviių Bendruomenės statutą.

Nuo 1957 metų gyvena Amerikoje, Cicero mieste. Šių metų birželio 13 d. atšventęs savo kunigystės aukštinį jubilėjų, nors braškančios sveikatos, dar rašo spaudoje ir rūpinasi Lietuvos laisvinimo reikalais.

• MOTERYS PASAULYJE

Dail. Elena Gaputytė meniškais gabumais pradėjo reikštis gimnazijoje Lietuvoje. Meno studijas pradėjo Freiburgo meno mokykloje, kurias tęsė atvykusi į Kanadą, Ontario College of Art. 1953 m. išvyko į Paryžių ir įstojo į Ecole des Beaux Arts. Studijuodama Paryžiuje dailininkė pilnai išvystė savo talentą įžymių mokytojų globoje, kaip Gimond ir Brancusi. Trijų metų studijų laikotarpyje E. Gaputytė sukūrė daug puikių darbų.

Nuo 1956 m. dailininkė gyvena Anglijoje. Pradžioje įsikūrusi St. Eves Cornwall intensyviai dalyvavo įvairiose parodose. Vėliau su partneriu pati atidarė nuosavą galeriją "Soil Loft", kur buvo rengiamos žinomų dailininkų parodos. 1960 m. dailininkė, gavusi prancūzų stipendiją, praleido kelius mėnesius Paryžiuje besitobulindama pas savo senus profesorius. Grįžusi apsigyveno Londone, kur

dirbo įvairiose mokyklose ir taip pat vedė savo privačią studiją. Dažnai dalyvauja įvairiose parodose Kanadoje, Anglijoje ir Prancūzijoje. Viena iš ypatingai pažymėtinų 1963 m. parodų surengtų dail. E. Gaputytės ir dail. A. Dzievzynski Londone, kuri buvo oficialiai atidaryta ir globojama Prancūzijos ambasadoriaus prie karališkų rūmų.

Dailininkė yra gražiai pasirodžiusi meno pasaulyje ir jos kūrinių daug randasi privačiose kolekcijose.

Dail. J. Paukštienės tapybos darbų paroda buvo surengta Detroite spalio mėn. Ją surengė Liet. Žurnalistų Sąjungos Detrito skyrius.

Violeta Korsakaitė, pasižymėjusi lietuvaite balerina, praėjusią vasarą yra davusi visą eilę baletų koncertų.

Baletu mokytis pradėjo Lietuvoje. Vokietijoje lavinosi A. Liepino studijoje Kasselio stovykloje. JAV-bėse, Clevelande, mokėsi pas Nadeželiną, vėliau persikėlė į Hollywoodą ir jau 5 metai šoka garsioje Bowl grupėje. Ji šoka klasinio baletu partijas lengvai ir su gera technika, o tautinius ir charakteringus šokius atlieka labai įspūdingai, pagaudama šiūrovą.

V. Korsakaitė kartu su Jaunučiu Puodžiūnu š. m. balandžio mėn. davė koncertą Toronte, gegužės mėn. — Niujorke, vėliau Rochesteryje ir Čikagoje. Noras išlaikyti Lietuvos baletu tradiciją sveikintinas ir JAV-bių ir Kanados lietuvių visuomenės šokėjai buvo nuoširdžiai sutikti.

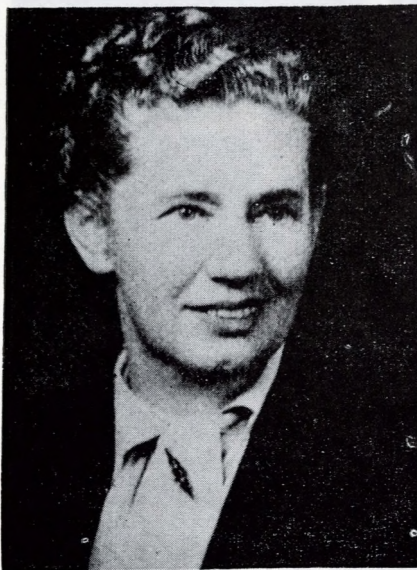

Aktorė R. Kilmonytė su motina sveikina močiutę atvykusią iš Lietuvos

Šių metų liepos mėn. 25 d. Clevelande po sunkios vėžio ligos mirė vyresnioji skautininkė medicinos daktarė Domininka Kesiūnaitė.

Su skautybe ji susipažino Rusijoje ir, 1921 m. grįžus į Lietuvą, visą savo jaunatvišką energiją, visą atliekamą laiką nuo medicinos studijų, vėliau nuo daktarės pareigų, pašvenčia skautiškos idėjos skleidimui. Tuo būdu ji tampa skautiškų vienetų steigėja, stovyklų organizatorė, kursų vadovė, tarptautinių stovyklų bei konferencijų dalyvė, vadovių laikraščio sumanytoja, skautiškos spaudos bendradarbė ir pan. Visur kūrybinga, nepamainoma. Ją sutinkame tremtyje Hanau, Vokietijoje, kaip tunto organizatorę. 1952 m. ji tampa PLSS tarybos narė, ir 1954 m. vyriausia skautininkė.

Skautybė buvo jos neatskiriama gyvenimo dalis, ji su ja tartum buvo suaugusi, ji skautybei ne tik dirbo, atiduodama savo geriausias gyvenimo dienas, bet jos idėjomis ir gyveno, savo gyvenimą skautiškais principais grindė.

Dr. D. Kesiūnaitė

Savo profesijoje ir skautybėje nepaprastai pareiginga, pavyzdinga ir švytinti savo asmeniškame gyvenime. Kaip vadovė santykiuose su sesėmis visada taktiška, rami, šaltai ir teisingai sprendžianti visus reikalus. Ji buvo ir liks šviesus ir sektinas pavyzdys mūsų vadovėms.

Nebuvo Lietuvoje akademikės ar skautės vadovės, kuri nepažintų mieles sesės Domutės.

Skautės apie ją būrėsi ir tremtyje: Vokietijoje Hanau stovykloje ir vėliau Clevelande JAV-bėse. Kaip nepamainoma skautybės žinovė Domininka buvo skautėms autoritetas.

Kaip gydytoja daug kam yra seseriškai padėjusi, ne vieną iš mirties išgelbėjusi.

Jos pirmoji mintis vis buvo apie kitus. Tokia ji buvo jaunystėje, tokia pasiliko visą gyvenimą ir net ligoje.

Ligonys paprastai apie save susikoncentruoja, o ji ir ligoje švytėjo. Teko man laimė valgyti su ja paskutines Kūčias, jos mintys ir užsimojimai buvo dar tokie platūs.

Jacqueline Bouvier-Kennedy yra tapusi istorine asmenybe. Jos vyro JAV prezidento John Fitzgerald Kennedy nužudymas iškėlė ją į ypatingą viešojo gyvenimo areną ir apsupo tam tikra mistika. Kaip velionis prezidentas, taip ponija Kennedy tapo Amerikos tautos vieša nuosavybė, visų jos gyventojų stebėjimo ir užuojautos centras.

Jacqueline Kennedy asmenybė suspindėjo visoje didybėje prie jos vyro karsto. Jai netrūko nei valios, nei takto, nei orumo bei žavingumo šioje tragiškoje padėtyje. Jos didvyriška laikysena, gilus katalikės moters religinis įsijautimas ir gilus tikėjimas amžinybės šviesa lydėjo prezidentą mirties agonijoje ir žavėjo ne tik ją apsupusius asmenis, bet visus žmones. Ji apvainikavo prezidento ir savo vyro gyvenimo pabaigą drąsa, švelnumu ir religiniu kilnumu.

Šiandien jos vyro kapas ir jos gyvenamieji namai yra nuolat apsupti žiūrovų, lankytojų, kurie vis dar nori ją pamatyti, ją užjausti, ar tik giliu atsidūsėjimu pareikšti širdgėlą dėl žiauriai išplėsto jos gyvenimo lapo.

Amerikos gyventojams istoriniu požiūriu prezidento Kennedy ir jo žmonos bei jų vaikų gyvenimas pasiliks, kaip gyvas dokumentas naujai generacijai, liudijantis pikto veiksmo pasekas valstybiniame ir šeimos gyvenime. Užtat ponios J. Kennedy pirmųjų darbų eigoje yra numatyta kuo greičiau atidaryti John F. Kennedy vardo Kultūros Centrą Vašingtone ir jo vardo biblioteką prie Harvardo universiteto, kur jis yra studijavęs.

Bendrai pažvelgus į Amerikos prezidentienų istoriją, ponija Jacqueline Kennedy krinta į akis savo jaunatve, išsiauklėjimu bei religiniu charakteriu, susijusiu su pirmo Amerikos prezidento kaip kataliko, padėtimi ir jų šeimos religine praktika. Savo išsiauklėjimu Jacqueline Kennedy yra

Pereitą pavasarį aplankius, jau buvo tokia silpnutė, bet dar patarinėjo gydymo reikalais. Tada rašiau jos paskutinius laiškus jos idėjos sesėms į Lietuvą. Savo likimu Domutė nesi-skundė, o priešingai tolimas sesės stiprino, įkvėpdama vilties ateičiai, nors pati buvo tokia silpna, kad be-diktuodama užsnūdavo.

Jos gyvenimo bičiulė Stefanija Radevičiūtė seseriškai ją globojo ligoje, o vietos skautininkės, kolegos gydytojai visokiais būdais stengėsi jos dienas praskaidrinti.

Mūsų akimis žiūrint, peranksti ją Dievulis pas save pasikvietė, bet ir amžinybėje gal jai skirta misija — kitiems padėti.

Vyriausioji skautininkė Ona Zailskienė, dalyvaudama jos laidotuvėse, paskutinį kartą ją pagerbė žodžiu atsisveikinimo kalboje visos Skaučių Serijos vardu.

Skautybės simbolis — kaklaraistis įdėtas į karštą. Mes visos, kurios jį dar nešiojame, stenkimesi sekti jos pavyzdžiu ir tuo geriausiai pagerbsime garbingą Velionę.

Ilsėkis ramybėje neužmirštama, tau-rijoji sese, Domute!

v.s. K. Kodatienė

Jaqueline Kennedy

daugiau europietiško masto moteris. Jos studijos geriausiose JAV mokyklose, George Washington universitete ir Sorbonoje Paryžiuje suformavo jos asmenybę šių dviejų kultūrų įtakoje. Pagrindinės jos studijų šakos buvo: literatūra, istorija, menas, kalbos. Be to, ji savo kilme būdama prancūzė paveldėjo iš savo tėvo John Vernou Bouvier prancūzės bruožus, kurie puikiai ją paruošė augstajai Amerikos visuomenės klasei, kurią sudaro tik 3-5% Amerikos šeimų.

Prieš ištekdama už senatoriaus John F. Kennedy, 1953 m. rugsėjo 12 d., ji dar lankė Foreign Service School jėzuitų Georgetown universitetą, kad daugiau susipažintų su politinio gyvenimo struktūra ir galėtų būti naudingesnė savo vyro darbų eigoje. Šis jos noras suderinti šeimos gyvenimą su augstom valstybės vyro pareigom parodo jos gily atsakomybės pajutimą prieš šeimą ir tautą. 1960 m. vienas žurnalistas ją paklausė, kaip ji mano suderinti motinos (dviejų mažų vaikų) ir First Lady pareigas? Ji atsakė: "Pirmiausia aš būsiu žmona ir motina — paskui First Lady". Jacqueline Kennedy yra kontrastas poniai Eleonor Roosevelt, kuri pati aktyviai dalyvavo politinėje veikloje ir buvo partnerė savo vyrui politiniuose klausimuose.

Jacqueline Kennedy savo temperamentu ir klasinių tradicijų įtakoje ryžosi atskleisti Amerikos visuomenei savitą žavingumo šaltinį — moteriškumą, švelnumą, pasiaukojimą savajai šeimai ir per ją kraštui. Ji kaip motina pakėlė daug fizinių ir dvasinių kančių. Be kita, tą liudija ir du maži jų vaikų kapeliai kukliai prisiglaudę prie prezidento Kennedy kapo ir du gyvi vaikai — Caroline 6 metų ir John 3 metų pasilikę jos globoje.

Jacqueline Kennedy teikia daug patrauklumo ir jos jaunumas. Ji tapo

prezidentienė turėdama vos 31 metus ir įdomiu sutapimu, ji buvo ir 31-ji Amerikos prezidentienė eilėje. Tik dvi prezidentienės buvo jaunesnės už ją. JAV istorijoje jauniausia prezidentienė buvo antroji prezidento Grover Cleveland žmona, turėjusi tik 22 metus. Antroji, kuri pralenkė Jacqueline Kennedy jaunumą, buvo 10-tojo JAV prezidento John Tyler žmona, kuri turėdama 24 metus tapo prezidentiene. Apskaiciuota, kad normalus vidurkis JAV prezidentienų amžiaus yra 38 metai.

Jacqueline Kennedy būdama prezidentiene sukūrė Baltuosiuose Rūmuose meninio-muzikinio pasigėrėjimo atmosferą. Ji, turėdama gilų artistinį skonį ir gilų meno pajautimą bei atitinkamą išsilavinimą, gražiai atnaujino Baltųjų Rūmų kambarius, išpuošdama juos autentiško stiliaus baldais, ornamentais bei paveikslais. Kad Baltųjų Rūmų istorinis vaizdas būtų puoselėjamas ir ateityje, jos rūpesčiu, buvo įkurta Baltųjų Rūmų Istorinė Draugija, kuriai pavesta ir toliau rūpintis Baltųjų Rūmų istoriniu grožiu. Kokį pasiekimą turėjo Baltųjų Rūmų istoriniai meniniai atnaujinimai paryškina lankytojų skaičius. Prieš Kennedy erą lankytojų per metus buvo užregistruota 37.191, o 1960 m. 977.142, 1961 m. viršijo jau milijoną ir 1962 m. lankytojų skaičius pakilo iki 1.562.467. Tas parodo Jacqueline Kennedy įvykdyto darbo ir sudaryto Baltųjų Rūmų kulto rezultatus.

Jos, kaip prezidentienės ir žmonos, darbus bei pasireiškimą tiksliausiai apibūdino pats velionis prezidentas

Po dviejų naktų ir dviejų dienų kelionės traukiniu ir keltu pagaliau pasiektas tikslas: iš Montrealio į Grand Falls, Nfld. (Grand Falls yra vidurinėje provincijos dalyje).

Newfoundland, kaip žinome, yra dešimtoji Kanados provincija ir pati naujausioji, prisijungusi tik 1949 metais. Ši provincija yra pačioje rytinėje Kanados dalyje, susidedanti iš pačios Newfoundlando salos ir Labradoro. Ten teko išgyventi nuo gegužės mėnesio iki Kalėdų, tai neteko susidurti su garsiomis toje provincijoje žiemos ir ankstyvo pavasario vėtromis. Bendrai klimatas gana šaltas ir vasaros gana trumpos. Jeigu temperatūra ir pakyla iki 75°F, tai naktį nukrenta iki 40°F.

John F. Kennedy. Jis, paklaustas žurnalistas p-lės Means apie jo žmonos įnašą jo prezidentavimo metais, taip atsakė:

“...Her emphasis on creative fields, her concentration on giving historical meaning to the White House furnishings, and her success as an ambassador on the trips she has made with me abroad. And by carrying out her primary responsibility to support her husband and care for her children well, she is doing her real job as a woman”.

(“The Woman in The White House” p. 260)

Gamta čia yra labai graži, bet laukiniška. Daug ežerų, upių, Atlanto vandenyno pakraščiai bei St. Lawrence įlanka apsupta kalnų, apaugusių medžiais, daugiausia spygliuočiais. Žinoma, vietomis tik uolos supa vandens plotus, o tai sudaro mirusios gamtos vaizdą.

Ežerus ir upes galima “užvaldyti” visai dienai nesutinkant nė vieno žmogaus. Keliai yra dar gana blogi, tik labai nedidelė jų dalis išgrįsta, tat gyventojai vengia didesnių kelionių, daugelis jų niekad nėra niekur iš savo miestelio-kaimo išvykę. Gyventojai susispietę žvejų kaimeliuose arba prie miestelių, kur yra mokyklos ir bažnyčios.

Vienas iš pagrindinių pragyvenimo šaltinių yra žvejyba. Kadangi žvejybos sezonas labai trumpas, tai žvejai gyvena gana skurdžiai. Kitas svarbus pragyvenimo šaltinis yra darbai prie popieriaus apdirbimo fabrikų ir miškų kirtimas bei darbas kasyklose. Darbininkai dirbą fabrikuose gyvena geriau, nes jų uždarbiai didesni ir darbas pastovus. Šitie popieriaus fabrikai pastatė ištisus miestukus su bažnyčiomis ir mokyklomis.

Gyventojai daugiausia škotų arba airių kilmės. Nedrąsūs, bet susipažinęs labai draugiški. Socialinio gyvenimo jie beveik neturi, pasitenkina praleisdami vakarus kitos šeimos kompanijoje prie kortų ar šiaip besišnekučiuodami, o sekmadieniais bežejodami ar bemedžiodami. Paskutiniu laiku pradeda daugiau domėtis sportu ir skiria tam daugiau laiko.

Lietuvių Newfoundlande visai neteko sutikti ir negirdėjau, kad jų ten būtų. Latvių ten yra nemažai, nes vienas iš jų buvo tos provincijos valdomosiose pozicijose ir jam pavyko pritraukti nemažai savo tautiečių, kurie daugumoje gyvena Corner Brooke. Jie ten neblogai įsikūrę ir vietiniai gyventojai juos skaito darbščiais žmonėmis.

Buvo labai įdomu pažinti tą naują, mažiausiai žinomą provinciją ir ten pagyventi, tačiau nuolatiniam apsigyvenimui kažin ar būtų verta pasilikti, nes ten uždarbiai skaitomi žemiausi visoje Kanadoje. Dabar ši provincija pradeda smarkiai eiti pirmyn visais atžvilgiais, nes yra stipriai remiama Kanados valdžios, ir gal po kelių ar keliolikos metų jai pasiseks pasivyti kitas provincijas. Labai daug dėmesio skiriama mokslui, keliams, norima pritraukti kitų provincijų ir Amerikos lankytojus — svečius. Ištikrųjų, vasaros atostogų metu daugiau negu pusė visų mašinų leidimų matosi iš kitų provincijų ir iš Amerikos. Žinoma, dauguma šių lankytojų yra buvę Newfoundlando gyventojai, kurie neradę gerų darbų savo provincijoje ir jieškodami geresnio gyvenimo išsikraustė kitur gyventi, o atostogų metu ten apsilanko.

Viena istorinių vietų yra tos provincijos sostinė — St. John's, kuris yra skaitomas vienas seniausių šio kontinento miestų. Čia Marconi 1901 metais priėmė pirmą radijo bangomis iš Europos pasiųstą signalą.

Karolina Kubilienė

“Moters” žurnalo leidėjos, norėdamos pasaulin išleisti galimai įdomesnį ir augštesnio lygio žurnalą, skelbia novelei parašyti konkursą.

SĄLYGOS:

1. Konkurse gali dalyvauti tik moterys.
2. Novelės tema pasirenkama laisvai, tačiau jos turinys turi būti nepriešingas katalikybės ir moralės nuostatams.
3. Novelės apimtis: 12-16 mašinėlė rašytų puslapių.
4. Rankraščius, pasirašytus slapyvardžiu ir atskirai, uždarame voke pasirašyta tikrąja pavarde ir adresu, siųsti “Moters” žurnalo adresu iki šių metų gruodžio 31 d.
5. Premijos dydis \$100. Premija neskeliama. Nepremijuotosios novelės “Moteryje” gali būti spausdinamos tik susitarus su autorėmis.

Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos Centro Valdybos skelbiamajai novelei premijuoti jury komisiją sudaro: Irena Kairienė, V. Tamulaitis, A. Gurevičius ir “Moters” atstovė Z. Daugvainienė.

“Moters” leidėjos —

K.L.K. Moterų Dr-jos Centro Valdyba

Dail. Albina Makūnaitė jaunesnės kartos grafikė. Plačiai žinoma ne tik Lietuvoje, bet ir kituose kraštuose. Dažnai dalyvaujanti įvairiose parodose. Dailininkė yra iliustravusi daug knygų: Lazdynų Pelėdos raštus, V. Mykoliaičio-Putino romanus, vaikų knygeles ir liaudies pasakas. Taip pat yra sukūrusi estampų ciklą "Rugio daina", "Lineliai", "Žalčio pasaka" ir kitus.

Lietuvės dailininkės A. Makūnaitė atstovavo Tarptautiniame Moterų kongrese Maskvoje. Dalyvavo Jugoslavi-

jos ir Čekoslovakijos tarptautinėse grafikos parodose. Daug kam teko A. Makūnaitės darbus matyti Sovietų Sąjungos grafikos parodoje, kuri buvo atvežta ir į Ameriką.

Jos kūryboje jaučiamas stiprus ryšys su lietuvišku liaudies menu ir technika artima vakarų pasauliui. Šiuo metu dailininkė suruošė savo parodą Maskvoje išstatydama apie 130 darbų. Ypatingo dėmesio susilaukė liaudies pasakų spalvoti estampų ciklai.

Archit. L. Stapulionienė, vidaus dekoravimo specialistė, plačiai žinoma Lietuvoje ir kaimyninėse šalyse. Pagal jos projektus yra įrengti ir išdekoruoti restoranai, salės, bibliotekos ir t.t. Ypatingai yra žinomas "Dainavos" restoranas Vilniuje, kuris savo modernumu prilygsta naujesiems vakarų pasaulio pastatams. Architektė puikiai sugeba įjungti liaudies motyvus modernizmo rėmuose. Jos suprojektuoti baldai taip pat pasižymi lengvumu ir vakarietišku modernumu. L. Stapulionienės baldai ir kambarių įrengimai yra laimėję daug premijų Maskvos namų įrengimo mugėse.

Lietuviai dailininkai: A. Makūnaitė, A. Demkutė ir V. Jurekūnas atstovauja lietuvių sovietų grafikos parodoje, kuri yra rodoma vakarų Europoje ir Amerikoje. V. Jurekūno linoleumo raižinys "Būsiu melžėja" gavo premiją. A. Demkutės išstatyti darbai — lietuviškų pasakų iliustracijos — malonios ir patrauklios. Bendrai apžvelgus parodą, jaučiamas silpnumas ir atsilikimas nuo vakarų pasaulio bent 50 metų. Džiugu, kad parodoje kaip stipriausia jėga ir subrendusi dailininkė pasižymėjo A. Makūnaitė. Jos darbai — estampų ciklas "Žalčio pasaka", patraukė visų dėmesį.

J. Oškinaitė - Sutkuvienė, dramos teatro aktorė, mirė š.m. vasario mėn. 8 d. Kaune. Teatre pradėjo dirbti nuo 1919 m., kur išdirbo iki 1952 m.; dėl sveikatos negalavimų išėjo į pensiją.

J. Oškinaitė pasižymėjo didele scenine kultūra, giliu išvalgumu ir nepaprastai ryškiu improvizaciniu talentu. Tos savybės leido jai sukurti labai įvairių ir skirtingų vaidmenų galeriją. Daugelio mūsų atmintyje liko jos sukurti vaidmenys: Gogolio "Revizoriuje", F. Schillerio "Wilhelm Tell", Vaičiūno "Naujuose žmonėse" ir daugelyje kitų. Priaugančiai aktorių kartai J. Oškinaitė daug padėjo praktiškai ir teoriškai.

Vilniaus beblioteka

Arch. L. Stapulionienė

• Madų ir grožio pasaulis

Veda IRENA KAIRIENĖ

Puritanizmas ir aprangos senamadiškumas nyksta Rytu Europoje

Stalinas buvo užkrovęs visai Rytų Europai monotonišką aprangos senamadiškumą ir vienodą puritonišką gyvenimo toną bei stilių. Šiandien tatai jau priklauso praeičiai, ypač Maskvos satelitų valstybėse. Mark Frankland aplankė tų valstybių sostines ir su "Weltwoche" skaitytojais pasidalino įspūdžiais.

Visur, o ypač Bukarešte ir Varšuvoje matosi senųjų tradicijų atgimimas. Budapeštas seniai žinomas savo gera virtuve, gera kulinarija, tad šiandien jame yra daug daugiau puikių restoranų ir naktinių klubų, negu betkurioje kitoje Rytų Europos sostinėje. Palyginti neturtingas Bukareštas turi netikėtai daug elegantiškų drabužių parduotuvių, ypač vyriškų. Tai eina ne iš komunistinio ūkio plano, bet iš tradicinio rumunų mėgimo "Paryžiaus elegancijos".

Motery aprangos madoje pirmą vietą užima Varšuva, nors ekonomiškai jos būklė yra sunkesnė negu Budapešto ar Prahos. Paskutiniu mados riksmu praėjusią žiemą buvo plaukų dažymas; spalvų skalė — plati, prasideda nuo tizianiškos varinės iki aiškiai oranžinės spalvos, kuri galėtų būti neskoninga, jei lenkės nebūtų išdidžiai pasitikinčios savimi, kaip "savaiame suprantamu dalyku". Lenkės netaupo pudros ir dažų lūpoms, nebijo spalvotų kojinių ir su dideliu pamėgimu puošia savo galvas originaliomis skrybėlėmis.

Sveicarų korespondentas buvo maloniai nustebintas faktu, kad varšuviškės moterys nepavydi viena kitai aprangos bei papuošalų originalumo; štai vienam restorane jis matė tris damas vienodomis skrybėlėmis sėdinčias prie to paties staliuko ir draugiškai nusiteikusias; skrybėlių vienodumas joms negadino nuotaikos, jos draugiškai šnekučiavosi.

Varšuva, apleimai imant, yra jautriausias Vakarų naujausių madų priimtuvas. Gal vengrės savo siaurais sijonėliais ir daugiau turi "sex appeal" — patrauklumo negu lenkės, bet šios pastarosios rengiasi madingiau, moderniškiau ir su didele elegancija. Prahėje žmonės gerai apsirengę, bet jiems trūksta įgimtos elegancijos.

Kalbant apie sovietinį jaunimą, vienas vyresnis rusas komunistas su mažu partiniu stažu, šveicarų žurnalistui pasakė: "Nesklandumai su jaunimu prasidėjo tuo momentu, kai komjaunimas pradėjo nešioti baltas nosines švarkų antkrūtininėse kišenėse.

Rytų Europos mados inspiruotos pabaltijos tautinių rūbų

Aš jau tada pasakiau sau, kad iš to nieko gero nebus, ir neapsirikau".

Frankland pastebėjo, kad psichinis komunizmo veidas susiformavo tais laikais, kai askeza ir puritanizmas (nors ir dėl nebuvimo progų sau pataikauti)ėjo būtinomis dorybėmis. Nukrypimas nuo tų dorybių kaikiuriems senesniems komunistams atrodo esąs pavojingas pačiam komunizmui. Sovietų Sąjungoje tas klausimas dar nėra karštas, aktualus, tačiau Rytų Europoje oranžinės spalvos plaukai ir madingos skrybėlės išsikovojo teisę koegzistuoti su Marksu be atodairos į tai, ar tatai patinka kaikiuriems vyresniesiems partiniams draugams ar nepatinka.

Rudeniui ir žiemai

Labai dažnai moteris peržiūri savo rūbų spintą ir atsidūsta: "Aš ir vėl neturiu ko apsivilkti..." Šį rudenį jų sena ir daug kartų dėvėta suknelė gali atrodyti visai nauja, jei įsigysite keletą efektingų, kad ir nelabai bran-

gių papuošalų: sagučių, karolių, apyrankių.

Žinoma, viena gera perlų eilutė jūsų suknelės neatnaujins. Tam reikia didelės žibancios ir originalaus pavaldalo sagties, arba daug eilių grandžių, arba išskirtinio didumo rytietiško stiliaus žiedo.

Šį rudenį Paryžius puošiasi ryškiomis medžiagomis, tigro juostomis, turtinomu rudom ir tamsiai žaliom spalvom. Prie tokio ryškaus apsirengimo tinka ir sunkūs bei žvilgantys papuošalai. Prancūzai tą stilių vadina "sauvage".

Italų madų kūrėjai paskelbė šūkį: "Atsijauninti!" Visa eilė savo parodose parodė įvairiaspalvių vilnos eilučių, laisvomis linijomis, šiek tiek platesniais ir kvolduotais sijonais. Dažnas apsiaustas turi diržą žemiau juosmens, su dviem eilėmis sagų. Prie tų "tweed" medžiagos eilučių dėvimos mažos beretės, kartais su siaurais kazirkučiais, su sagutėmis iš tos pačios medžiagos, iš aksomo arba net iš kailio. Taip pat madoje megztos kojinių vilnonės, įvairių spalvų ir raštų. Nailoninės koji-

nės taip pat raštuotos. Be berečių, labai gausiai dėvimos odinės įvairių formų kepuraitės. Kaikurios gaminamos iš lakuoto nailono, kuris atrodo kaip oda, bet yra žymiai lengvesnis.

Tikrai madinga ponija ši rudenį nebeaiškios "sutinusia galva". Plaukų šiaušimas yra jau praeities reikalas. Naujos šukuosenos labai lygios, visiškai prigulę prie galvos, gerai iššepčiuotos ir blizgančios. Ant tokių šukuosenų dėvimi turbamai ir skrybėlaitės su mažais bryliukais.

Augšti batai žiemai nebebus dėvimi Europoje. Jų vietoje nešiojami daug žemesni šilti batukai, siekiant tik kojos riešo kauliukus, o kad blauzdom nebūtų šalta — storos vilnonės kojinių, pritaikytos spalvos prie apsiausto ar prie dėvimos eilutės.

Apie prieš-prakaitinę kosmetiką

Šiandie kosmetinės priemonės nuo prakaitavimo (deodorants) pasirodo rinkoje įvairiose formose: purškalo, kremo, odekolono, pudros ir kitokiose. Naujausia nuo prakaito priemonė yra suspausta pudra, nešiojama plokščiose dėžutėse rankinukyje.

Kokia gi jums priemonė nuo prakaitavimo reikalinga? Jei jūs prakaituojate mažai, tereikia lengvo kremo ar odekolono patepti jūsų pažastis, kad panaikintų nemalonių kvapą. Tie kremai turi antibiotikų, kurie panaikina kvapą sukeliančias bakterijas, bet nesustabdo prakaitavimo. Jei jūs prakaituojate šiek tiek daugiau — patartina naudoti vad. antiperspirant-deodorant, kuris panaikina kvapą ir normuoja prakaitavimą. Jei jūsų oda

suerzinama aluminum chlorhydroxido, kuris paprastai dedamas į antiperspirant-deodorant, kad sustabdytų prakaitavimą, naudokit lengvesnį preparatą ir specialius "žiurstelius" (dress shields) prie megztinių ir suknelių. Jei kartais jūsų prakaitavimas būtų ypatingai gausus, pasitarkite su gydytoju.

Kaip naudoti nuo prakaitavimo preparatus? Daugelis tų priemonių visai nekenksmingi rūbams. Bet kai kurie, turį daugiau rūgšties ir, susimaišę su prakaitu, palieka ant rūbų dėmes. Skysti preparatai (roll-ous arba sprays) kaštuoja šiek tiek daugiau kaip kremai ar lazdelės. Jie yra stipresni ir rekomenduotini smarkiau prakaituojančioms. Geriausiai po panaudojimo leisti jiems išdžiūti ir tada dėtis rūbus.

Kreminiai preparatai yra švelnesni ir geriausi jautresniai odai. Lazdučių pavidalo kremai (sticks) paprastai būna tik kvapui panaikinti ir labai patogūs nešioti rankinukyje. Pudros pavidalo priemonės naudotinos visam kūnui ir ypatingai prakaituojančiom kojoms.

Dažnai pats prakaituojantis asmuo pripranta prie nuolatinio prakaito kvapo ir jo nebejaucia. Bet tas kvapas yra tikrai įžeidžiantis aplink esantiems. Jei žmogus jaudinasi — jis paprastai labiau prakaituoja. Tad pavyzdžiui, ruošiantis skaityti paskaitą ar dainuoti scenoje, patariama naudoti antiperspirant — stipresnę nuo prakaito priemonę.

Jei kartais nuo prakaito priemonės neveikia — galimai tai jūsų pačių kaltė. Patartina skusti pažastis, nes plaukuose išsilieka prakaito kvapas ir kliudo skysčio išgaravimui. Po vonios reikia kūną nuskausti, nes užsikęsusios muilas gali erzinti odą ir tuo būdu sukelti gausesnį prakaitavimą.

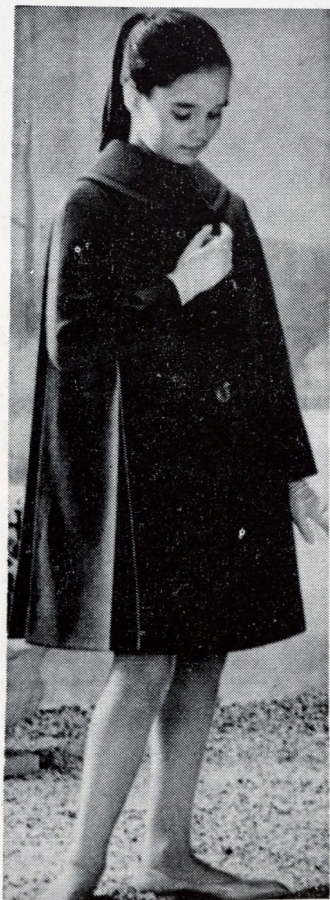
Vėdinkite dažnai rūbus. Niekad nereikia lyginti prakaito dėmių, nes tai tik sustiprins kvapą ir padidins dėmes. Jei jums reikia prosyt dėvėti suknelę, pirmiausiai palaikykite pažastų dalis ant garų. Garai padės pa-

naikinti kvapą. Bet ir po to — nelyginkit.

Jaunos mergaitės, jau nuo 11-12 metų turėtų pradėti naudoti nuo prakaitavimo kremą, kasdien praustis specialiu nuo prakaitavimo muilu. Plaudamos sporto kojinais, įpilkite pusę puoduko acto į skalaujamą vandenį. Actas panaikina visus kvapus. Taip pat patartina pabarstyti sporto batus talku.

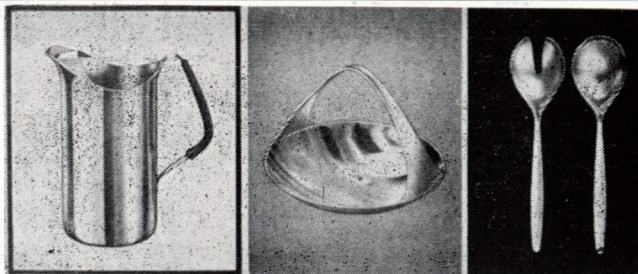
Jaunoms mergaitėms

Vienoje Toronto gimnazijoje neseniai buvo suorganizuota madų paroda mokyklinio amžiaus mergaitėms. Komendantore buvo pakviesta modelių mokyklos vedėja Elaine Phillips. Panelė Phillips griežtai pasisakė prieš augščiau kelių siaurus sijonėlius, vakarines šukuosenas, veido grimą ir augštas kulnis. Pagal ją, mokyklų mokinės turėtų dėvėti klostytus laisvus sijonėlius, sportinius batelius ir lygiai sušukuotus vidutinio ilgumo plaukus. Jaunoms mergaitėms geriausia kosmetikos priemonė — citrina. Jei alkūnės kartais pašiurpsta ir patamsėja, reikia, perpiovus pusiau citriną, gerai patrinti tuo būdu oda suminkštės ir pašviesės. Geresniai veido kompleksijai panelė Phillips pataria kiekvieną rytą prieš pusryčius išgerti stiklinuką citrinos sunkos, sumaišytos su šiltu vandeniu. Taip pat gerai laikas nuo laiko patrinti veidą citrina ir po to nuplauti šaltu vandeniu.

• Šeimininkų kampelis

Veda A. RUSINIENĖ

Tortas vyrams

Proporcija:

- $1\frac{1}{3}$ puoduko miltų,
- $\frac{2}{3}$ puoduko krakmolo miltų,
- 2 šaukštukai kepimo miltelių (Backin),
- 1 šaukštukas druskos,
- 1 kiaušinis,
- 2 šaukštai pieno arba vandens,
- $2\frac{1}{5}$ svaro sviesto arba margarino.

Darbas:

Miltus, kepimo miltelius ir krakmolą sumaišyti ir persijoti kartu ant kočiojimui lentos. Miltų vidury padaryti duobutę, įmušti kiaušinį, supilti druską ir pieną. Šakute viską sumaišyti ir padaryti košelę. Supjaustyti šaltą sviestą gabalėliais, sumaišyti su miltų koše ir viską kapoti peiliu iki pasidarys trupinėliai. Suspausti į vieną kamuolį ir padėti kuriam laikui šaltai. Po to tešlą perskirti į 3 dalis ir iš kiekvienos dalies iškočioti po skritulį. Įkloti į išardomos formos dugną, subadyti šakute ir kepti 15 minučių karštoje krosny arba iki lengvai paruduos.

Kumpio pertepimas:

- $\frac{1}{4}$ svaro nevirtu malto kumpio,
- $\frac{1}{3}$ svaro rūkyto malto kumpio,
- 1 mažas svogūnas,
- $\frac{1}{2}$ puoduko vandens,
- $1\frac{1}{2}$ šaukšto krakmolo,
- 4 šaukštai saldžios grietinės arba pieno.

Smulkiai supjaustyti svogūną, pakepinti keptuvėje kartu su maltu nevirtu kumpiu. Kepant visą laiką maišyti iki riebalai bus beveik iškepę. Sudėti rūkytą kumpį ir vandenį. Pavirinti ir po to supilti piene išleistą krakmolą. Dar kartą užvirinti, atvėsinti.

Sūrio pertepimas:

- $\frac{1}{4}$ svaro sūrio (cream cheese),
- 2-3 šaukštai pieno,
- $\frac{1}{4}$ svaro sviesto.

Sūrį sumaišyti su pienu ir gerai išsukti iki bus lengvai tepama masė. Atskirai ištrinti sviestą ir paskui dėti po šaukštą sūrio mišinio visą laiką maišant. Sudėjus visą sūrio mišinį, gerai išsukti kremą.

Ant vieno plokštainio užtepti visą kumpio pertepimą, uždėti ant viršaus antrą plokštainį, pertepti $\frac{2}{3}$ sūrio kremu ir uždėti likusį plokštainį. Viršų ir šonus aptepti sūrio kremu (palikti vieną kupiną šaukštą kremo papuošimui). Sutarkuoti vieną riekutę juodos duonos (geriausia tinka Pumpernickel) ir tais trupinėliais papuošti torto kraštus. Paimti 12 riekutėlių plonai supjaustyto gerai rūkyto neriebaus kumpio, susukti triūbelės pavidalo ir puošti tortą. Triūbelės pri-

kimšti iš platesnio galo likusiu kremu ir įsmeigti po mažą šakutę petruškų. (Šio torto nuotrauka dedama žemiau). Tortas būna skaniausias kai šiek tiek pastovi ir pertepimas sudrėkina plokštinius.

Pyragas su obuoliais arba slyvom

Proporcija:

- $\frac{1}{2}$ svaro varškės (gerai nuspaustos),
- $\frac{1}{3}$ puoduko cukraus,
- 6 šaukštai pieno,
- 1 kiaušinis,
- 8 šaukštai alyvos,
- truputis druskos,
- 1 pokelis vanilijos cukraus,
- $2\frac{2}{3}$ puoduko miltų,
- 1 pakutis ir 2 šaukšteliai kepimo miltelių (Backin),
- Apie du svarus obuolių arba slyvų.

Darbas:

Pertrinti varškę per sietelį. Supilti pieną, kiaušinį, alyvą, cukrų ir druską ir gerai išsukti. Miltus su kepimo milteliais persijoti porą kartų. Pusę miltų sudėjus gerai išsukti, o paskui sudėti likusius miltus ir išminkyti tešlą. Iškočioti nestorai ir įkloti į išteptą kepimui formutę. Nulupti obuolius ir supjausčius skilteleimis, dėti ant iškočiotos tešlos.

Dedant slyvas, reikia perpjauti per

pusę ir išimti kauliukus. Dėti ant tešlos perpjauta pusę į viršų. Kepti 15-20 minučių karštoje krosnyje — 400-425° F.

Ant iškepto ir praausio pyrago užbarstyti rupaus cukraus.

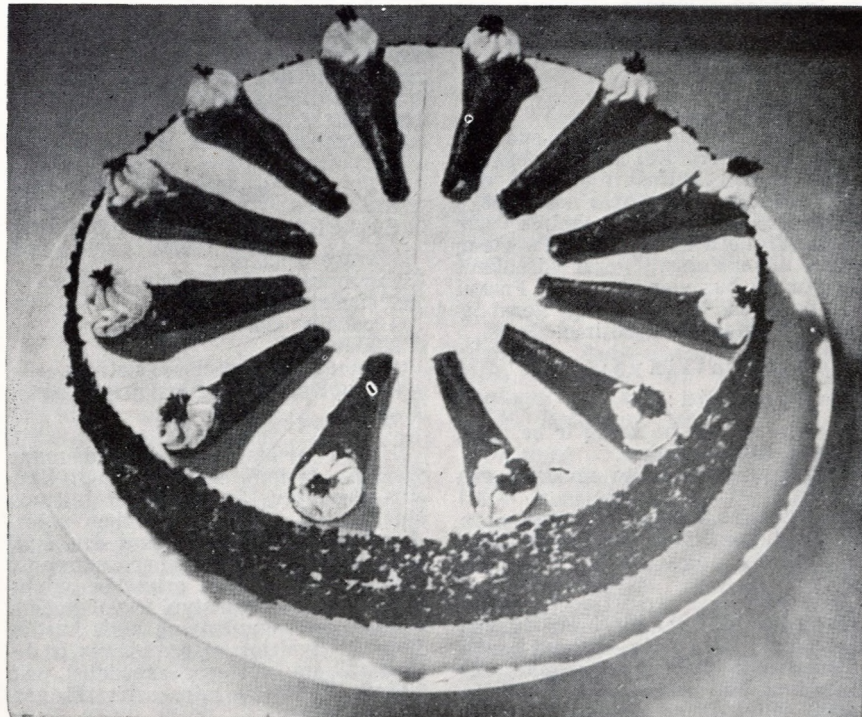
Mielinės bulkutės

Proporcija:

- 1 pokelis mielių,
- $\frac{1}{2}$ puoduko drungno vandens,
- 2 šaukštai riebalų,
- 2 šaukštai cukraus,
- 2 šaukšteliai druskos,
- $\frac{1}{2}$ puoduko virinto pieno,
- 1 kiaušinis arba
- 2 kiaušinių tryniai,
- $3\frac{1}{2}$ —4 puodukai sijotų miltų.

Darbas:

Išleisti mieles drungnam vandenį. Atskirai sudėti riebalus, cukrų, druską ir pieną. Atvėsinti iki drungnumo ir sudėti mieles ir išplaktą kiaušinį. Įdėti miltų tiek, kad pasidarytų minkšta tešla. Išversti ant pamiltuotos lentos ir minkyti 8-10 min. Įdėti į išteptą riebalais dubenį ir uždengus padėti šiltoje vietoje, kad pakiltų. Paminkyti dar kartą ir vėl leisti dvigubai pakilti. Dar kartą paminkyti ir 10 min. palaikyti. Tada daryti bulkutes ir dėti ant skardelės. Kai bulkutės pakils, kepti 425°F—12-15 min. Išeis apie 24-36 bulkutės.

Užkepas su sūriu (Cheese Stratta)

Proporcija:

8 riekutės baltos duonos — pyrago,
4 riekutės aštraus Cheddar sūrio,
1 kiaušinis,
1 puodukas pieno,
truputis druskos.

Darbas:

Aptepti sviestu visas duonos riekutes; 4 iš jų dėti į kepinui indą aptepta puse į apačią. Ant jų dėti sūrio po riekutę, ant sūrio dėti po kitą riekutę duonos aptepta puse į viršų.

Išplakti kiaušini, įpilti pieną ir druską ir vėl plakti. Mišinį užpilti ant duonos suvožtinių ir laikyti šaldytuve 10-12 val. (galima laikyti iki 48 val.). Kepti 25-30 min. prie 360° F.

Prie užkepo galima duoti pomidorus, pupas arba įvairias žalias daržoves. Greitas ir skanus užkandis penktadieniui.

Užkepas su obuoliais

Proporcija:

1 puodukas cukraus,
truputis cinamono,
1 puodukas miltų,
¼ svaro sviesto.

Darbas:

Miltus su cinamonu ir cukrum persijoti ir įdėjus sviestą sukapti iki pasidarys trupinėliai. Nulupti 8 obuolius, supjaustyti skiltelėmis ir sudėti į neteptą kepinui indą. Truputį pašlakstyti citrinos sūka. Užberti ant viršaus trupinius, išlyginti ir kepti prie 350° F 30 min. arba ilgiau. Jei mėgstama labiau sukepintus obuolius, galima kepti ilgiau nei pusę valandos.

Quenelles su lašiša (salmon)

Virta tešla:

1 puodukas vandens,
1 šaukštukas druskos,
¼ puoduko sviesto,
1 puodukas miltų,
2 kiaušiniai ir dviejų kiaušinių baltymai.

Darbas:

Vandenį, druską ir sviestą sudėti į puodą ir užvirti. Kai sviestas bus ištiręs, supilti miltus ir maišyti mediniu šaukštu iki viskas susitrints į sviedinuko formą ir nebelips prie kraštų. Nukelti nuo ugnies. Po vieną įmušti kiaušinius, gerai išsukant šaukštu iki bus vienoda masė. Paskui dėti po vieną baltymus irgi gerai išsukant po kiekvieno įdėjimo.

Žuvies mišinys:

Proporcija:

1½ svaro lašišos be kaulų ir be odos,
¾ šaukštuko druskos,
¼ šaukštuko tarkuoto muškato riešuto,
¼ šaukštuko malto balto pipiro,
¼ puoduko tirštos grietinės atšaldytos.

Darbas:

Permalti žuvį per mašinėlę du kartus. Sudėti į virtą tešlą ir plakti šaukštu po truputį dedant prieskonius. Mišinys turi būti labai gerai išplaktas. Padėti šaltai. Prieš verdant įdėti tiek

grietinės, kad būtų galima padaryti tam tikros formos kukulius ir kad verdant neišsileistų. Pakabinti valgomo šaukštu to mišinio ir išvilioti cilindro pavidalo kukulius (vartoti du šaukštus). Dėti į verdantį sūdytą vandenį arba į buljoną nuvirtą nuo žuvies kaulų, ir virti 15-20 minučių. Išsipūs dvigubo dydžio kukuliai. Išėmus sudėti ant popierinių servetėlių, kad nusausėtų. Šį valgį patiekti su Hollandaise padažu, į kurį dar įpjaustyti šviežaus tarragon prieskonio.

Hollandaise padažas: (originalas)

Proporcija:

¼ puoduko sviesto,
¼ puoduko grietinės (rūgščios ar saldžios),
2 kiaušinių tryniai,
1 šaukštas citrinos sunkos,
druskos pagal skonį,
truputis cayenne miltelių.

Darbas:

Ištirpinti sviestą dvigubam puode, supilti grietinėle ir išplaktus kiaušinių trynius gerai maišant. Supilti citrinos sunką ir druską ir virti ant vandens, visą laiką maišant iki pasidarys graži vienoda masė. Tuojau numinti nuo vandens ir plakti iki purumo. Įplakti cayenne miltelių. Duoti karštą. Šis padažas tinka prie žuvies, kalafijorų, brokolių, špinatų bei asparagų. Iš šios proporcijos gaunasi maždaug ¾ puoduko padažo.

Hollandaise padažas: (pakaitalas)

Proporcija:

3 šaukštai sviesto,
2 šaukštai miltų,
½ šaukštuko druskos,
¾ puoduko pieno,
1 šaukštas citrinos sunkos,
2 kiaušinių tryniai (išplakti).

Darbas:

Ištirpinti sviestą puode, įmaišyti miltus, druską ir supilti pieną. Pavirinti nuolat maišant iki padažas sutirštės. Nukelti nuo ugnies, įpilti citrinos sunką ir gerai išmaišius užpilti ant išplaktų trynių. Dėti puodą į verdantį vandenį ir pavirti maišant iki bus tirštas ir vienodas padažas. Bus 1 puodukas padažo.

Sausainiai

Proporcija:

½ svaro sviesto,
3¾ puoduko miltų,
1½ šaukštuko druskos,
1 pokelis džiovintų mielių,
2 kiaušiniai,
1 puodukas rūgščios grietinės,
2 šaukšteliai vanilijos prieskonio.

Darbas:

Išleisti mieles ¼ puoduko drungno vandens. Išsukti sviestą, sudėti likusius produktus ir viską gerai išmaišius, padėti į šaldytuvą dviem valandom arba per naktį. Paskui išminkyti ir kočioti, viršų vis pabarstant rupiu cukrumi. Suvaruoti 1 arba 1½ puoduko cukraus. Sulankstyti ir vėl kočioti pakartoiant sulankstymą kelis kartus. Išspausti įvairiomis formelėmis ir dėti kepti ant neteptos skardelės prie 375° F. Kepti 20 min. arba iki gražiai paruduos.

• Laiškai

Liet. Kat. Moterų Draugijos metinės šventės išeivijoje ir Lietuvoje

LKM Dr-jos metinių švenčių visos laukiame, bet pačios mažai prisidedame prie jų ruošimo, o tenkinamės tik pakvietimu.

Kitaip ruošdavomės metinėms šventėms mūsų brangioje Lietuvoje. Menų, jau 2-3 mėnesius prieš šventę, visuotiniame narių susirinkime būdavo sustatoma programa: vienos imasi suvaidinti kokį scenos vaizdelį, kitos sudaro chorą ir mokosi dainuoti, dar kitos ruošia monologą arba dialogą, neapsieidavome ir be tautinių šokių.

Negaliu pamiršti vienos mūsų dr-jos narės, kuri turėjo gana skaitlingą šeimą, bet rado laiko ir organizaciniam darbui; pati sukurdavo monologus ir juose būdavo tiek humoro, kad prajuokindavo visus iki ašarų. Taip pasiskirsčiusios šventės ruošimo darbus, neapsunkindavo valdybos, kuriai likdavo tik pakviesti svečius ir susitarti su dvasios vadu, dėl pamaldų bažnyčioje. Mūsų klebonas šventės pravedimui pakviesdavo kunigą iš kaimyninių parapijų, kad atrodytų iškilingiau.

Visos draugijos narės iš vakaro eidavo išpažinties, rytą visos vicnodai apsirengusios (juodom skarelėm, baltom skarelėm) susirinkdavom šventoriuje ir su savo vėliava organizuotai eidavome į vainikais išpuoštą bažnyčią, su tokia pakilia nuotaika, kad paprastais žodžiais nebūtų galima išreikšti. Po pietų visi renkasi vaisėms, kurių metu išpildoma programa.

Kaip miela atsiminti tuos laikus. Rodos, kad tuomet nebuvo nei jokių gyvenimo problemų, o ištikrųjų jų buvo labai daug, bet toms problemoms išspręsti moteris suprato organizacijos reikšmę, kurioje buvo gildenamos įvairios problemos, išvengiama į aplinką, artimo nelaimės ir pan.

Šiandieninę moterį sunku įtraukti į betkokią organizacinę veiklą. Atsakymas: man neįdomu, neturiu laiko ir pan. Bet atsiminkime savo seses komunistų sprespaudoje, tad pamatysime, kad mes per daug laiko sunaudojame niekam.

Tad artėjant mūsų dr-jos metinėms šventėms neužkraukime viską ant valdybos pečių, bet visos parodykime savo sugebėjimus, įneškime ką nors naujo, kad mūsų organizacinis veikimas būtų gyvesnis, nes tai tik nuo mūsų priklauso.

A. Zubrickienė

Miela Lietuvaite,

Mūsų visų didžiausias rūpestis yra lietuviška šeima, kaip vienintelis narvelis lietuviybės išlaikymo plačiame ir audringame pasaulyje.

“Moters” žurnalas, atsikūres Kana-doje, tarnauja šiam kilniam tikslui visokiaropais būdais palaikyti tą lietuviybės ugnelę. Kur “Moters” neat-silanko — jau ten užgesęs lietuviškas židyns — skamba svetima kalba ir širdys šaltos Tėvynėje pasilikusiems ir lietuviškiems reikalams.

Kad mūsų širdys nesuledėtų, skaitykime pačios ir raginkime savo drauges skaityti “Moteri”.

Jei Tavo namuose, miela sesute, nesilanko “Moters”, skubėk nedeldama ją užsisakyti. Užsakyk ir savo pažįstamiems Pietų Amerikoje.

Sudavietė

SAVANORIO KNYGA

J. M. MATIENĖ

Mėgstu lietuvišką knygą naujai išėjusia. Malonu paimti į rankas tokią dar šiltą, spaustuvės dažais kvepiančią. Ir galvoji — juk tai ir yra turtas ne kasdien randamas, ne kasdien sukuriams. Auksu nepasversi, matu neišmatuosi, o vistiek brangenybė. Mėgau Lietuvos karį — ir karininką, ir kariūną, ir paprastą eilinį kareivuką. Jie visi buvo toki žvalūs, tiesūs, nesudrėbę, galvą visuomet pakėlę, švariai susiveržę, krūtines atstatę. Tvirtas žingsnis. Tvirtas žvilgsnis.

Taigi ir dabar, kada pamačiau Antano Šukio knygą "Du mediniai ir trys geležiniai kryžiai", tai taip tas viskas ir prisiminė — kareivinės, kariai, jų ilgos eilės ir jų rikiuotė, dainos, gusarai ir ulonai... ir visa Lietuva... ir taip toli... ir taip seniai, seniai...

Tai atsiminimų knyga. Kario savanorio, kuopos viršilos. Iš 1919-20 metų. Iš kovų už Lietuvos nepriklausomybę su visais jos priešais: rusų bolševikų, lenkų, bermontininkų.

O pradžioje eina pulkininko J. Lanckoronio įvadas. "Tau, Tėvų žeme" — šūkis, kurį parinko įvado autorius savo 6-jo pulko vėliavai. Jis kaip ir paaiškina visos knygos turinį. O turinys nesudėtingas. Tai kareivio artimiausiojo viršininko — viršilos gana smulkus aprašymas ano meto kareivio gyvenimo, daugiausia fronto ir žygių, nuotykių. Kovos, kovos ir kovos. Tuo laiku nebuvo laiko ilsėtis, pramogauti. Ir ne apie pramogas Šukys rašo. Ano meto kareivis buvo užimtas darbu, tokiu darbu, kuriam jis buvo pašauktas: kovoti, budėti, būti pasiruošusiam visada stoti į eilę, žygi pradėti.

Reikia stebėtis Šukio atmintimi, kad šiandien, daugiau kaip po 40 metų, jis taip smulkiai atsimena kareivių vardus ir pavardes, atsimena miestų ir miestelių, parapijų ir kaimų pavadinimus, atsimena dienas ir valandas, atsimena ežerus ir upelius.

Kai pradėjo stumti bolševikus nuo Jiezno, paskui persimetė su savo pulku prie Kėdainių, taip irėjo ligi Daugpilio, ligi Latvijos sienų, kol bolševikų neliko Lietuvoje. Šukys, kuopos viršila, turėjo rūpintis visu kuo — ir kareivių maistu, kuris tada buvo labai neturtingas, ir neįvairus; jis rūpinosi kareivių apavu, ypač apavu, kada reikėjo į dieną prie pilnos aprangos padaryti ir 50 ir 60 kilometrų; reikėjo rūpintis kareivio danga, kuri buvo labai jau įvairi, pradedant nuo mamos milelio, vokiškų senų uniformų, ir baigiant amerikonišku nudėvėtu apsiaustu. Bet jis šituo ir nesiskundžia, ir nesigiria. Jis tik vaizduoja, kad ano meto Lietuvos kareiviui savanoriui, o vėliau ir mobilizuotam šitie visi dalykai nevaidino lemiančios reikšmės. Kas buvo, tą pavalgė, kas buvo tuo vilkėjo ir avėjo. O ginklai irgi buvo surankioti iš viso pasviečio, bet pasiryžusiose rankose jie atliko savo darbą, o ko trūko, tai gaudavo iš savo priešų, kurie bėgo iš Lietuvos galvotrukčiais. Ją gynė draši savanorio širdis.

Bolševikai jau ir tada kasė Lietu-

Gajos Aid as Nr. 2. IV. 1964 m. Korporacijos "Gaja" biuletenis. Šis numeris skiriamas korporacijos 35-rių metų jubiliejiniam suvažiavimui. Leidžia Ateitininkų Medikų Korp. "Gaja" Centro Valdyba. Redaguoja dr. K. Pemkus, 2611 W. Logan Blvd., Chicago 47, Ill. Administruoja dr. B. Valatka, 2632 N. Merrimac, Chicago 39, Ill., USA.

Leidiny s iliustruotas suvažiavimo dalyvių nuotraukomis. Turinyje nagrinėjama lietuvių mediko uždaviniai ir pareigos žmogaus sveikatos tarnyboje ir katalikų gydytojų pareigos savo tautai bei jos kultūrai. Be organizacinės veiklos bei informacijos ilgesnius straipsnius davė prel. dr. V. Balčiūnas "Moderniojo pasaulio samariečiai", dr. J. Meškauskas: "Gydytojas gyvenimo plėtojė" ir dr. J. Girmius "Gydytojo pašaukimas".

Leidiny s išleistas hektografuotu būdu, bet savo turiniu labai įdomus, rodo lietuvių gydytojo veržlumą ir dar neatskilimą nuo savo tautos. Jis savo turiniu yra įdomus galvojančiai ir ko-vojančiai mūsų visuomenės daliai.

Liudas Dambriūnas "Lietuviškas auklėjimas šeimoje". JAV LB Kultūros Fondo leidiny s. Spausdino "Draugo" spaustuvė Čikagoje. Leidinėlio kaina 50 centų. Tai Kultūros Fondo pirmas leidinėlis kovoje už lietuviškos šeimos išlikimą išeivijoje. Gailė yra duotas vaikų literatūros bei vadovėlių sąrašas.

Tai labai populiariu stiliumi parašytas 30 psl. ilgesnis straipsnis apie lietuviškos šeimos vargus, pralaimėjimus savo vaikų lietuviybės klausimais ir duota daug sveikų minčių, kaip išlikti lietuviams ir svetur. Leidinėlį reikėtų plačiausiai paskleisti lietuvių tarpe, kad prasidėjus mokslo metams būtų tinkamai organizuotos lietuviškos mokyklos ir lietuviška veikla.

Skautų Aid as. Lietuvių skautų ir skaučių žurnalas. Įsteigtas 1928 m. Šiauliuose, Lietuvoje. Leidžia LSS Tarybos pirmija JAV. Prenumerata metams \$3, pusei metų \$2, pasikiras nr. 40 ct. Adresas: Skautų Aid as, P. O. Box 222, Thompson, Conn., 06277, USA. Vyr. red. Ant. Saulaitis. Spausdina: Immaculata Press, RFD 2, Putnam, Conn., 06260, USA.

Labai puošnus ir skoningai leidžiamas lietuvių jaunimo žurnalas. Ten,

vos jaunos valstybės pamatus. Jie stengėsi išnaudoti visus nedatekičius trūkumus, stengėsi sukelti Lietuvos kareivio nepasitenkinimą, versti karininkus, o vėliau ir pačią Lietuvos vyriausybę, pakeičiant ją iš Maskvos pasiųstais komisarais. Sukys, viršila, ir šiuose žygiuose dalyvavo, jo kareiviai jokiai propagandai nepasidavė.

Penki savanoriai iš vieno Zanavykijos kaimo išėjo 1919 metų pradžioje penkiese. Du iš jų gavo medinius kryžius — žuvo kovose. Kiti parsinešė į savo gimtąjį kaimą tris Vyties kryžius. Sukys gavo du. "Antanas Sukys. Du mediniai ir trys geležiniai kryžiai". Nida. Kaina \$2.00.

kur yra mokyklinio ar augštesnių mokyklų mokinių, visose pasaulio šalyse lietuvių moksleivių turėtų pasiekti Sk. Aid as. Todėl tuoj pat šiandien savo vaikams, giminiui bei draugų jaunuo-liams užsakykite Skautų Aidą.

Laiškai Lietuviams. Leidžia Tėvai jėzuitai Čikagoje. Red. K. Trimakas, SJ. Admin. P. Kleintotas, SJ. Adresas: 2345 West 56th St. Chicago, Ill., 60636, USA. Spausdina Immaculata Press, Putnam, Conn. Prenumerata metams \$3.

Labai naudingas ir modernios katalikiškos krypties šeimų žurnalas. Daug dėmesio skiriama lietuviškam vaikui ir motinystės problemoms. Plati kultūrinė apžvalga. To žurnalo atsilankymas šeimoje pakels jos dvasią ir duos naujų idėjų.

Saltinis. Tikiybinės bei tautinės minties žurnalas. Leidžia Šv. Kazimiero Sąjunga Britanijoje. Red. S. Matulis, MTC. Adresas: 21 The Oval, Hackney Rd., London, E. 2, England.

Nenutraukime ryšių su seniausiais lietuvių visuomene Anglijoje. Tik palaikydami ir pasekdami jų spaudą, remdami straipsniais bei prenumeratomis, neleisime tai kolonijai sunykti. Žurnalo turinys labai įdomus ir įvairus. Bendradarbiauja daug žymių mokslininkų, kaip prof. dr. J. Eretas, prof. R. Sealy, vysk. V. Brizgys, J. Kuzmickis. Be to, plati Britanijos lietuvių veiklos apžvalga.

Viltis. Labai gražus folklorinis žurnalas. Redaktorius ir leidėjas V. F. Beliajus. Adresas: V. F. Beliajus, P.O. Box 1226, Denver 1, Col., USA. Žurnalas leidžiamas anglų kalba. Redaktorius yra kilęs iš Lietuvos ir rodo lietuviams daug simpatijų, todėl beveik kiekviename numery yra kas nors iš Lietuvos. Vasaros nr. yra gražiai iliustruotos lietuviškos vestuvės ir jų aprašymas.

Lietuvių Dienos. Vyr. red. Bern. Brazdžionis. Leidėjas Ant. F. Skyrius. Adresas: 4364 Sunset Boulevard, Hollywood 29, Cal., USA.

• • •

Garbės prenumeratoras:

Armonienė E., Baltimore, Md., USA, Buitkienė M., Detroit, Mich., USA, Čampienė V., Oakville, Conn., USA, Makarchuk A., Los Angeles, Calif., Mitkienė D., Los Angeles, Calif., USA, Razmienė E., Wilmington, Ill., USA.

Žurnalui aukojo:

Po \$2.00 — Dobrovolskienė V., Chicago, Ill., Kulikauskienė B., Detroit, Mich., Stulgienė A., Toronto, Ont., Saulienė M., Gary, Ind., dr. Svtelienė M., Baltimore, Md.

Po \$1.00 — Giedraitienė K., Hamilton, Ont., Ignatavičienė J., Cleveland, Ohio, Kasčiukienė B., Chicago, Ill., Kazragienė M., Chicago, Ill., Laurecienė P., Delhi, Ont., Misiūnienė E., Omaha, Nebr., Norkienė M., Chicago, Ill., Penčilyienė J., Chicago, Ill., Šukienė K., St. Catharines, Ont., Toci-lauskienė V., Chicago, Ill., Tonkūnienė O., Waterbury, Conn., Vadauskienė I., Toronto, Ont., Velžienė E., Chicago, Ill., Žiogienė J., Glen Meyer, Ont., Žumbakienė S., Chicago, Ill.